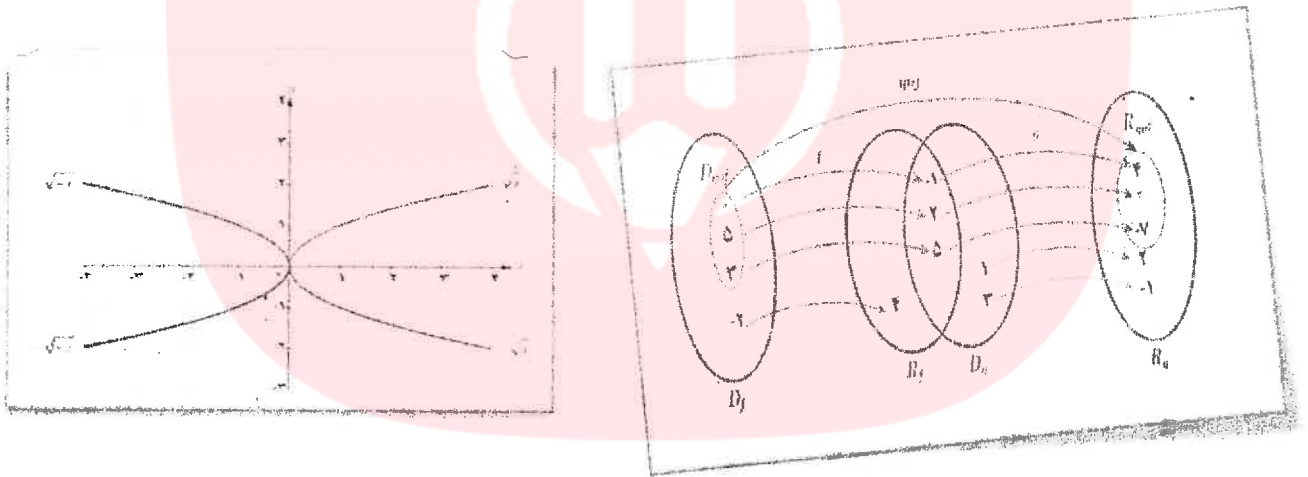

• فصل اول

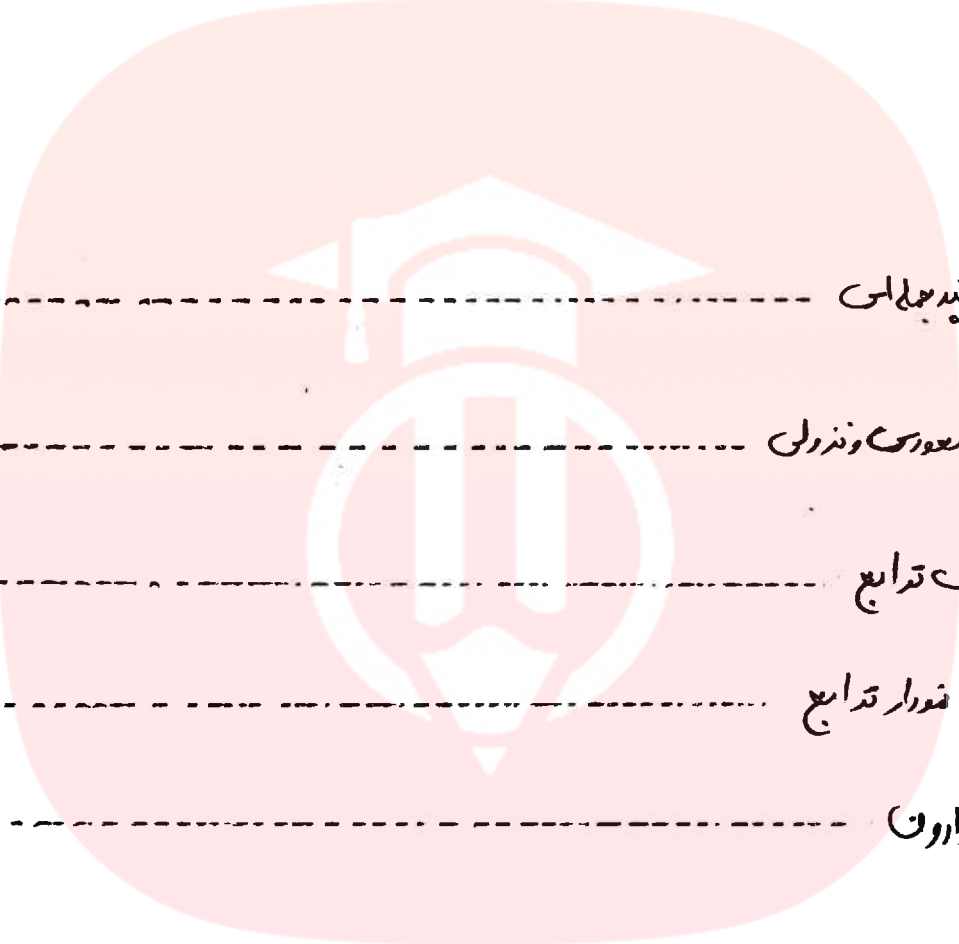
تایم

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.maydars.ir

-
- ۱) تابع چند جمله‌ای
- ۲) تابع صعودی و نزولی
- ۳) ترکیب تابع
- ۴) تبدیل نمودار تابع
- ۵) تابع وارون
- ۳
- ۱۳
- ۳۳
- ۵۳
- ۷۳

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تمرین (۷): درستی یا نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

الف: تابع $f(x) = 2x^3 - x^4 + 2$ یک تابع چندجمله‌ای درجه ۴ است.

ب: تابع $f(x) = x^2 - \sqrt{x} - x$ یک تابع چندجمله‌ای درجه ۲ است.

پ: عبارت $f(x) = (x^2 - 3)(4x + 1)^3$ یک تابع چندجمله‌ای درجه ۵ است.

نکته: دامنهٔ توابع چندجمله‌ای برابر $\mathbb{R}$ است.

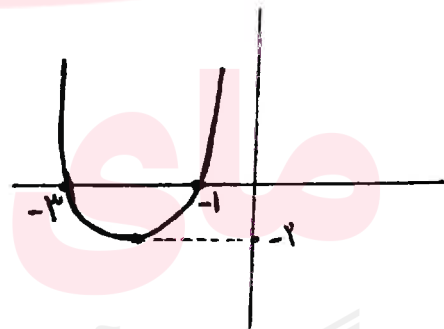
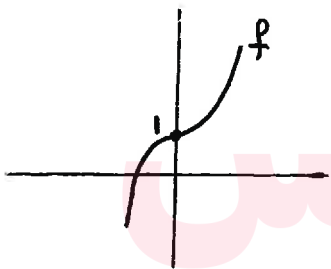
$$f(x) = 2x^3 - 2x + 1 \rightarrow D_f = \mathbb{R}$$

$$g(x) = 1 - 2x^3 \rightarrow D_g = \mathbb{R}$$

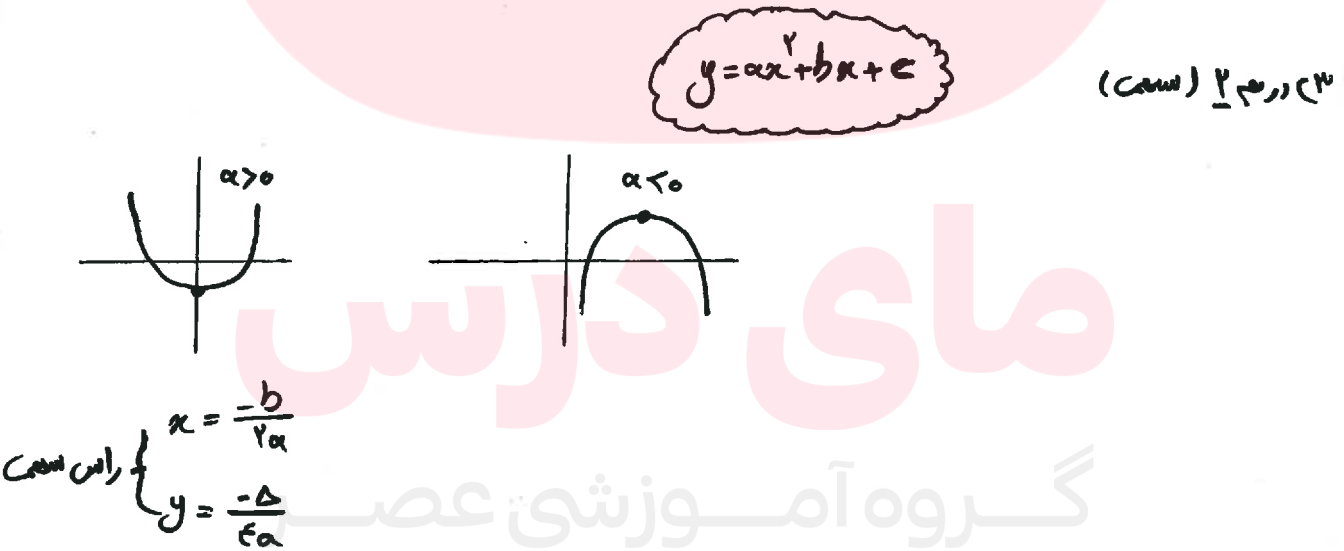
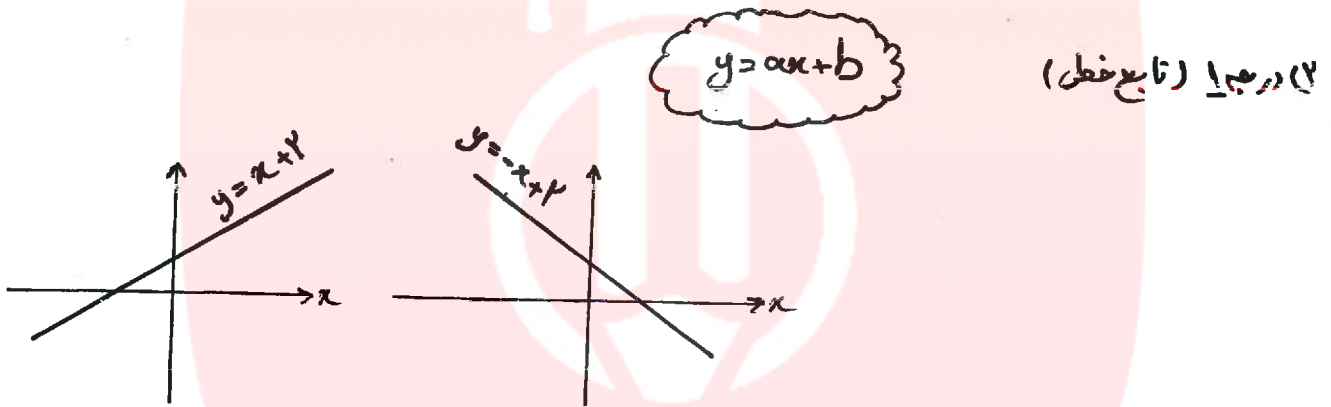
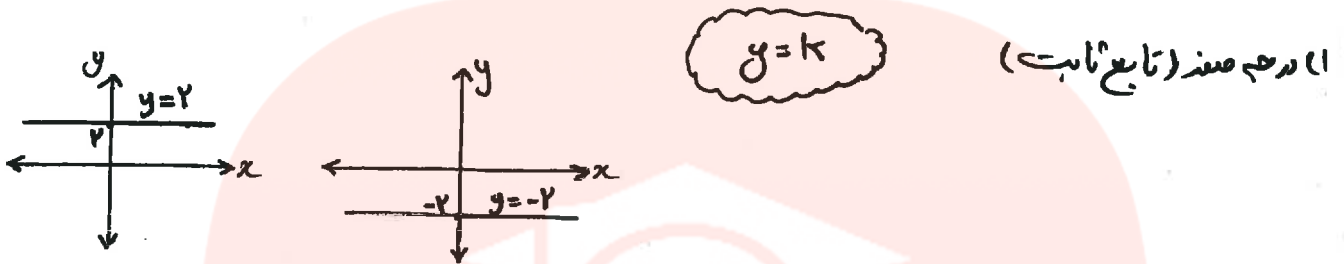
نکته: اگر توابع چندجمله‌ای درجه n برابر R است، آن‌ها در توابع چندجمله‌ای زوج $[a, +\infty)$ یا $(-\infty, a]$ است.

$$f(x) = x^3 + 1 \rightarrow D_f = \mathbb{R} \quad f_{\text{بر}} = \mathbb{R}$$

$$f(x) = x^2 + 4x + 3 \rightarrow D_f = \mathbb{R} \quad f_{\text{بر}} = [-2, +\infty)$$

انواع تابع چندجمله‌ای:

مای دارس
گروه آموزشی عصا

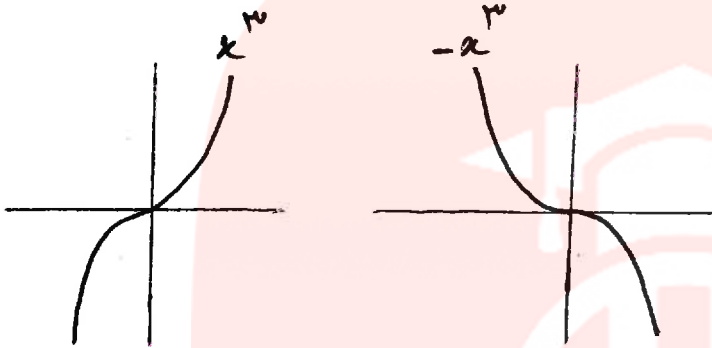
www.my-dars.ir

تابع درجه ۳ (تابع لرد):

$$f(x) = ax^3 + bx^2 + cx + d$$

فرد کلی تابع درجه ۳ صورت مقابل است ←

رابطه و برد عددی برابر $\mathbb{R}$ هستند.

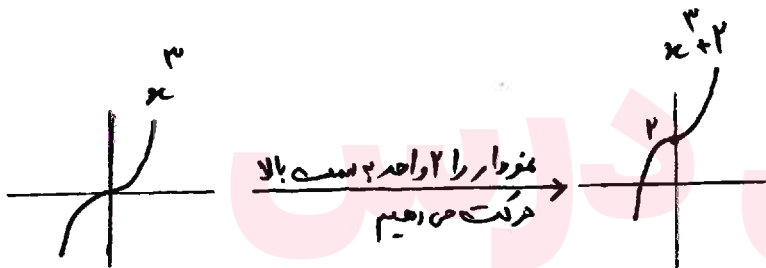

انتقال تابع $y = x^3$ و $y = -x^3$:

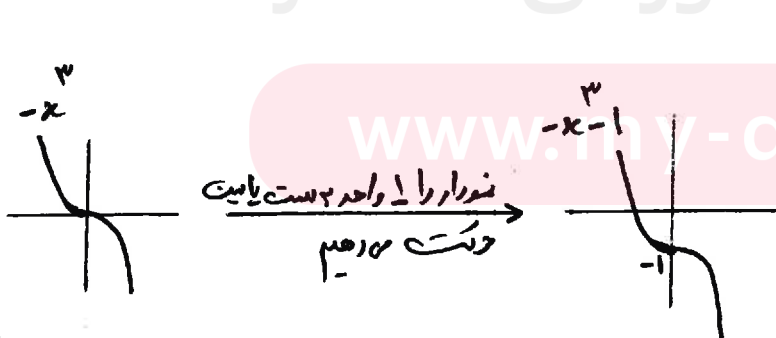
$$x^3 + k \leftarrow \text{تابع } x^3 \text{ با افزایش } k \text{ واحد بالایی رود.}$$

۱) انتقال عمودی

$$x^3 - k \leftarrow \text{تابع } x^3 \text{ با افزایش } k \text{ واحد پایینی رود.}$$

مثال ۱: مقدار تابع $y = x^3 + 2$ را رسم کنید.

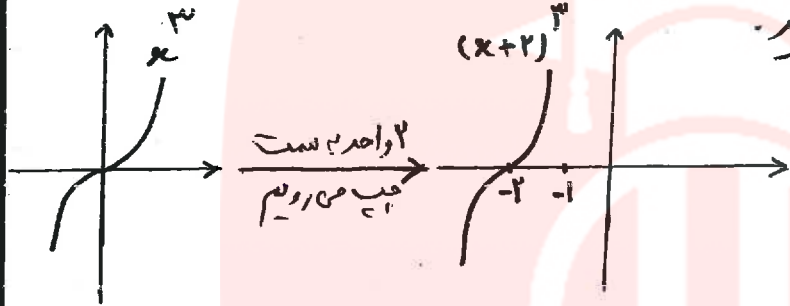
مثال ۲: مقدار تابع $y = -x^3 - 1$ را رسم کنید.

www.my-dars.ir

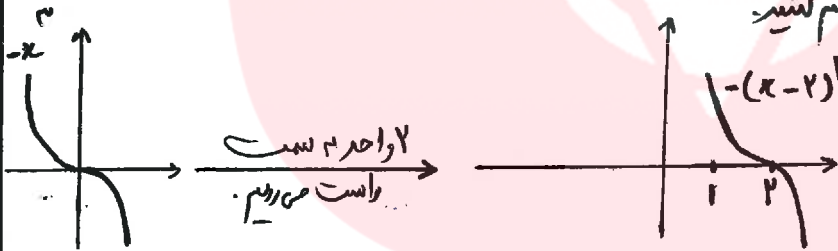
۲) انتقال افقی | $(x+k)^3$ ← نمودار x^3 با اندازه k واحد به سمت چپ حرکت می‌کند.
 $(x-k)^3$ ← نمودار x^3 با اندازه k واحد به سمت راست حرکت می‌کند.

توسکم هر چی برعکس

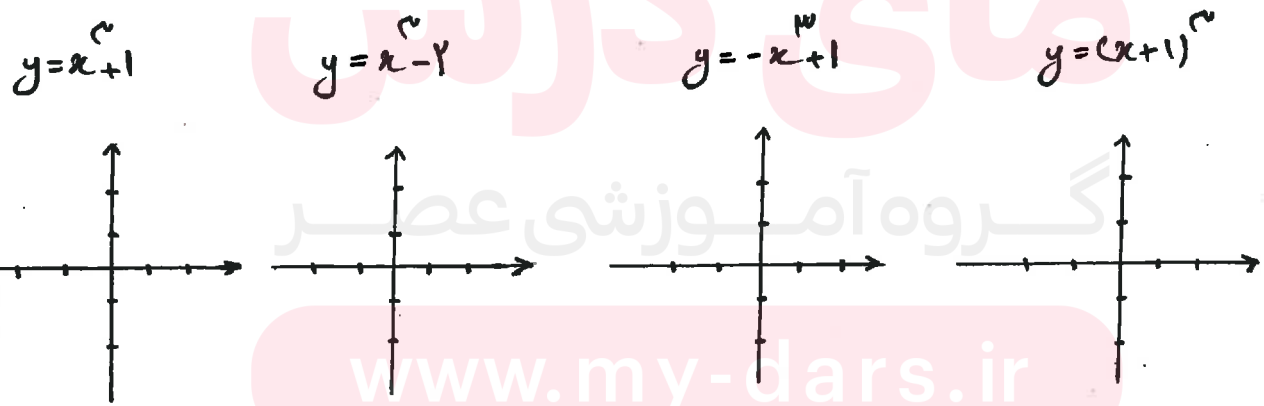
مثال ۱: نمودار تابع $y = (x+2)^3$ را رسم کنید.

مثال ۲: نمودار تابع $y = -(x-2)^3$ را رسم کنید.

تمرین ①: نمودار هر یک از توابع زیر را با استفاده از $y = x^3$ رسم کرده و رانج و بردار آنها را مشخص کنید.

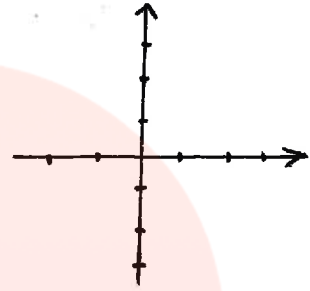
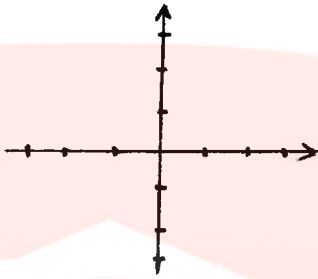
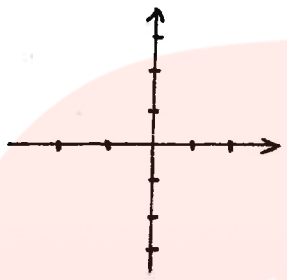
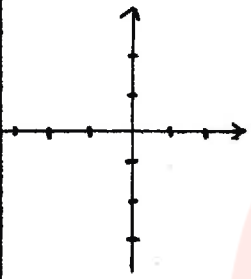

$$y = (x+2)^3$$

$$y = -(x-1)^3$$

$$y = -(x+3)^3$$

$$y = 2 - (x-1)^3$$

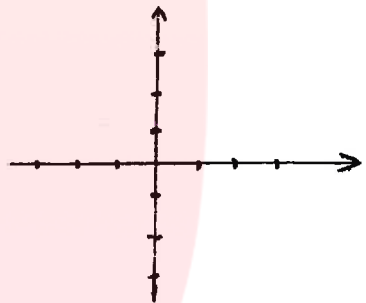
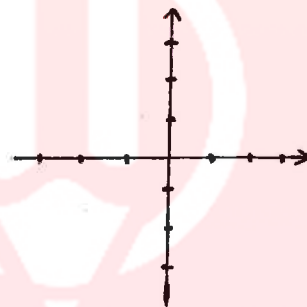
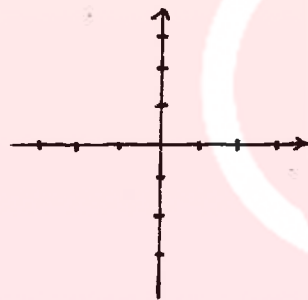
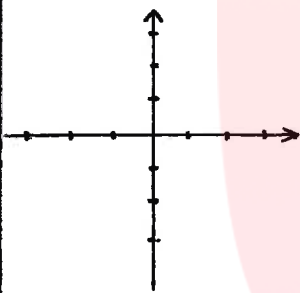

$$y = (x+2)^3 + 1$$

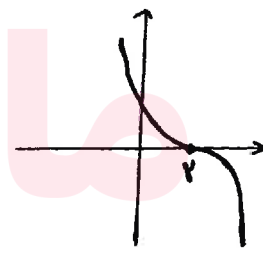
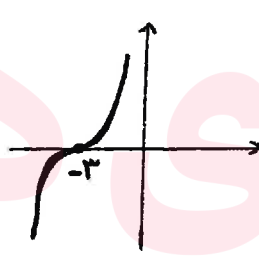
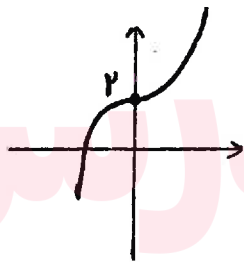
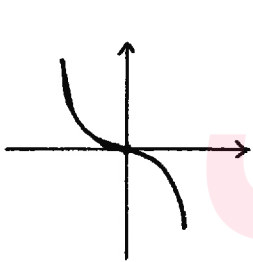
$$y = (x-1)^3 + 2$$

$$y = -1 - (x+1)^3$$

$$y = -(x+2)^3 - 1$$

تمرین ۲) اضایع مربوطه به حرکت از مقدار خاصی داده شده را بنویسید.

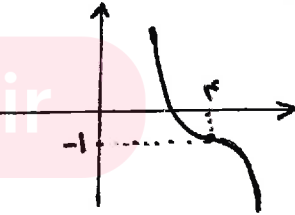
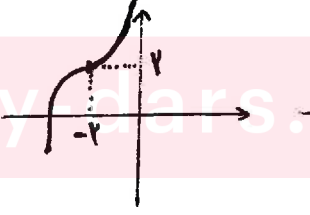
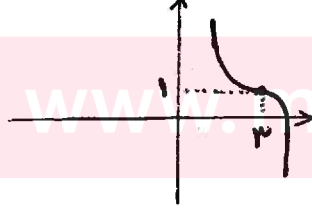
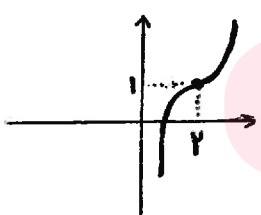

$$y = \dots\dots\dots$$

$$y = \dots\dots\dots$$

$$y = \dots\dots\dots$$

$$y = \dots\dots\dots$$

$$y = \dots\dots\dots$$

$$y = \dots\dots\dots$$

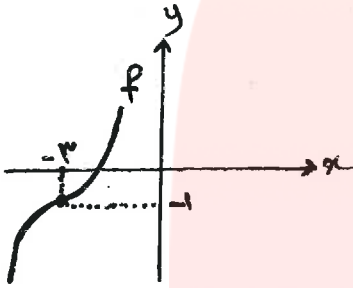
$$y = \dots\dots\dots$$

$$y = \dots\dots\dots$$

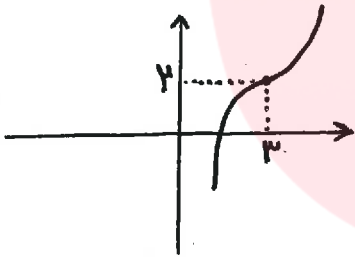
تمرین ۳: نمودار تابع $f(x) = 3 - (x+1)^3$ از کدام ناحیه ریشه افتضات عبور می کند؟

تمرین ۴: شکل مقابل مربوط به تابع f است حاصل $f(-1) - f(0)$ کدام است؟

ب این نمودار محور x ما را در چه نقطه ای قطع می کند؟

تمرین ۵: نمودار تابع با ضرایب $f(x) = (x-\alpha)^3 + b$ را مشاهده است حاصل $b + \alpha$ کدام است؟

تمرین ۶: نمودار تابع $y = x^3$ را ابتدا ۲ واحد سمت چپ و سپس ۳ واحد سمت بالا حرکت می دهیم و آن را $f(x)$ می نامیم، حاصل $f(1)$ را بیابید.

تمرین ۷: نمودار تابع $f(x) = 2 - x^3$ را ابتدا ۱ واحد سمت راست و سپس ۲ واحد سمت پایین منتقل می کنیم و آن را $g(x)$ می نامیم. معادله $g(x)$ را بنویسید.

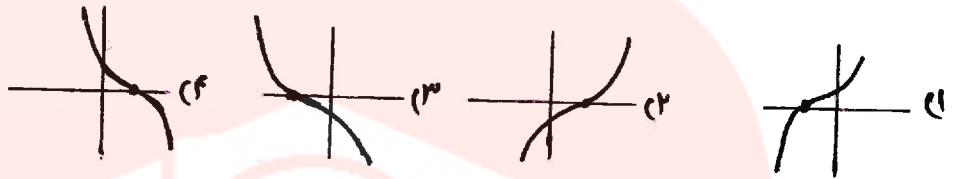
www.my-dars.ir

تمرین ۸: اگر تابع $f(x) = (a-1)x^5 + ax^4 - (b-2)\sqrt{x} + 4$ یک تابع غیر جبری از درجه ۴ باشد حاصل $b + a$ را بیابید.

تمرین ۹) اگر بردار تابع $f(x) = (2\alpha - 1)x^4 - x^2 + 5$ برابر ۱۴ باشد مقدار α را بیابید.

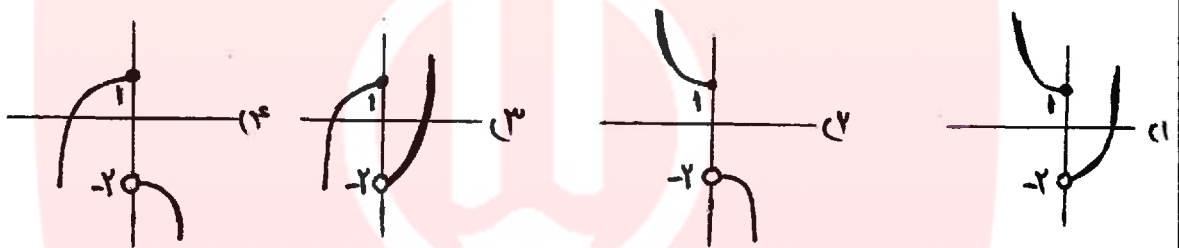
(خطی سبز)

تمرین ۱۰) تعداد تابع $f(x) = -x^3 + 2x^2 - 2x + 1$ چند کدام نفع است؟

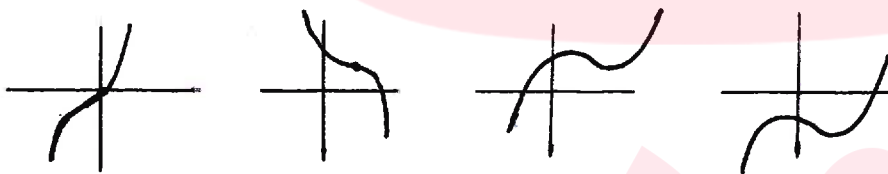
(خطی سبز)

تمرین ۱۱) تعداد تابع $f(x) = \begin{cases} x-2 & x > 0 \\ 3 & x = 0 \\ -x+1 & x < 0 \end{cases}$ کدام است؟

نکته: تعداد ریشه های تابع درجه ۳:

۱- ریشه داشته باشد ←

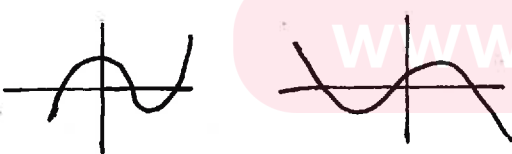
۲- ریشه نداشته باشد ←

$$f(x) = (x-3)(x^2 - 4x + 4)$$

یک ریشه مختلف $\Delta = 0$ ←
 یک ریشه سه گانه ←

۳- ریشه داشته باشد ←

$$f(x) = (x-2)(x^2 - 3x + 2)$$

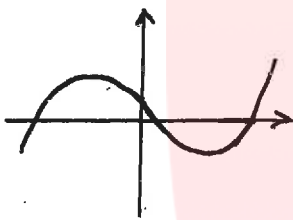
۲ ریشه دارد $\Delta > 0$ ←
 یک ریشه سه گانه دارد ←

خرم ایفهم، بدونیدک:

$$f(x) = ax^3 + bx^2 + cx + d$$

$a \rightarrow$ بازگشت مفرار
 $b \rightarrow$ جهت تغییر در عرض از مبدأ
 $c \rightarrow$ شیب در نقطه عرض از مبدأ
 $d \rightarrow$ عرض از مبدأ

تقریب ۱۲: در نمودارهای زیر که مربوط به ضرایب $f(x) = ax^3 + bx^2 + cx + d$ است علامت ضرایب a تا d را مشخص کنید.

مشخص کنید

تقریب ۱۳: نمودار تابع $y = x^3 - 3x^2 + 3x$ از کدام ناحیه دستگاه مختصات عبور نمی کند؟ (حالت سبز)

۲۴ دوم و چهارم

۲۳ سوم و چهارم

۲۲ دوم و سوم

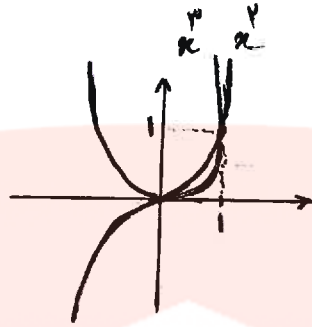
۲۱ اول و سوم

مای دارس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مقایسه رفتار x^2 و x^3 :

* در بازه $(-\infty, 0)$ x^2 بالاتر است.

* در بازه $(0, 1)$ x^2 بالاتر است.

* در بازه $(1, +\infty)$ x^3 بالاتر است.

x در نقاط $(0, 0)$ و $(1, 1)$ محدودیت را قطع می‌کند.

تمرین ۱۳) رفتار x^3 در بازه $[\alpha, -\infty)$ بالاتر از رفتار x^2 قرار ندارد. بیشترین مقدار α کدام است؟

(آب‌تلیس)

۴) عرض قطب را بنویسید

۳) -۱

۲) ۱

۱) صفر

مای دارس

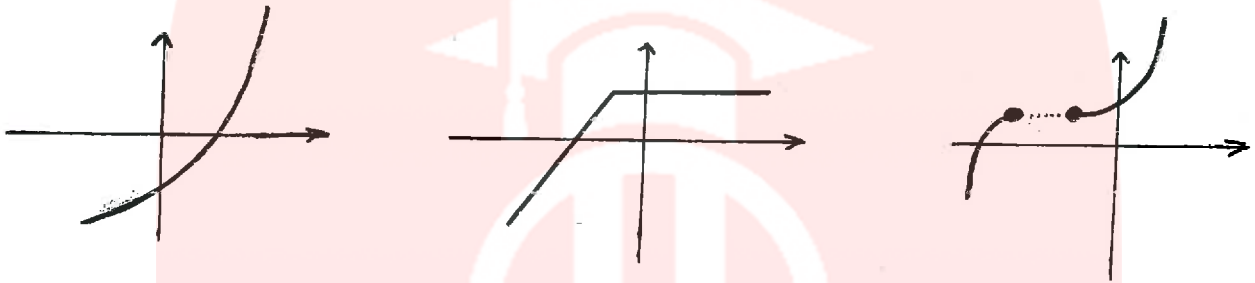
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

صفحه ۲ تا ۱۵ کتاب درسی

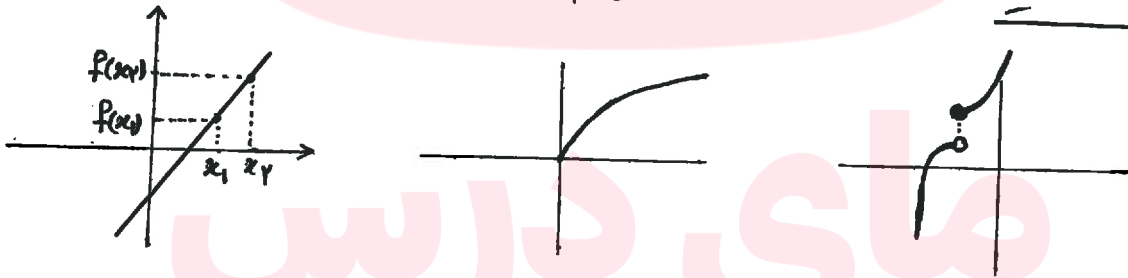
۲۲ تابع صعودی و نزولی:

۱- تابع صعودی: بازدار شدن مقدار x ، مقدار y هم زیاد می شود یا ثابت می ماند.

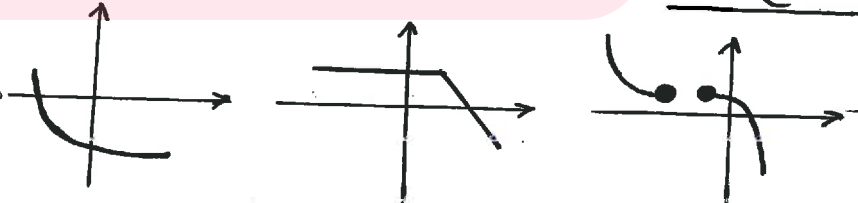
$$x_1 < x_2 \longrightarrow f(x_1) \leq f(x_2)$$

۲- تابع صعودی اکید: بازدار شدن مقدار x ، مقدار y هم زیاد می شود.

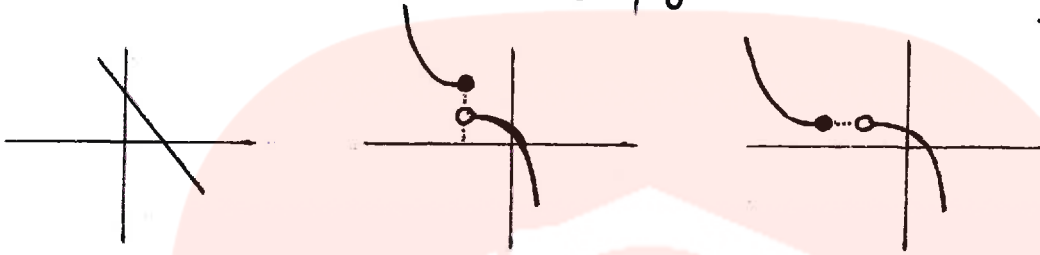
$$x_1 < x_2 \longrightarrow f(x_1) < f(x_2)$$

۳- تابع نزولی: بازدار شدن مقدار x ، مقدار y کم می شود یا ثابت می ماند.

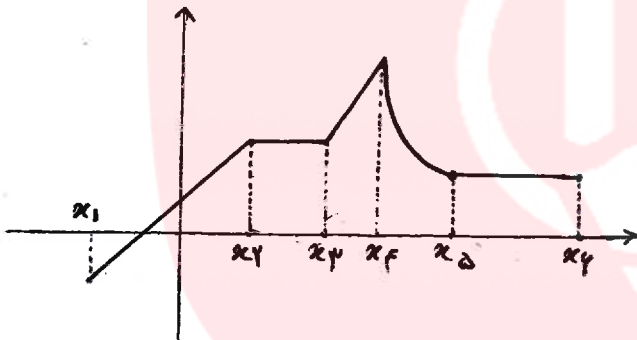
$$x_1 < x_2 \longrightarrow f(x_1) \geq f(x_2)$$

۴. تابع نزولی آکید: باز یار ستن مقار x_1 ، مقار x_2 نم ستر.

$x_1 < x_2 \longrightarrow f(x_1) > f(x_2)$

مثال: فنوار زیر مربوط به تابع f است.

(x_1, x_2) ← صعودی آکید

(x_2, x_3) ← صعودی

(x_3, x_4) ← ثابت

(x_4, x_5) ← نزولی آکید

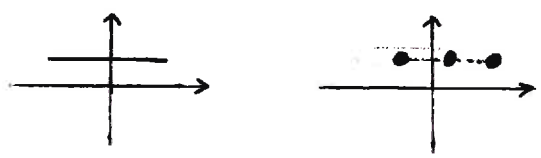
(x_5, x_6) ← نزولی

(x_2, x_3) ← نه صعودی و نه نزولی (غیر کلینوا)

(x_1, x_4) ← نه صعودی و نه نزولی (غیر کلینوا)

این تابع در بازه‌سی

نکته: تابع ثابت هم صعودی محسوب می‌شود و هم نزولی. چون شرط هر دو را دارد.

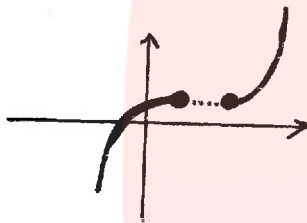

نکته ۲: هر تابع معکوس الیبر، معکوس نوعی تابع معکوس است. این عکس آن همواره درست نیست.

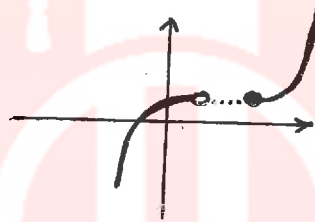
نکته ۳: هر تابع نزولی الیبر نیز نوعی تابع نزولی است. این عکس آن همواره درست نیست.

نکته ۴: با انتقال دادن یک تابع، معکوس و نزولی بودن در تمام $\mathbb{R}$ پیوسته نیستند.

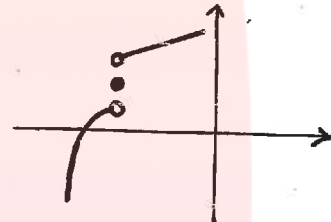
نکته ۵: تشخیص معکوس و نزولی بودن در تمام $\mathbb{R}$ پیوسته نیستند.

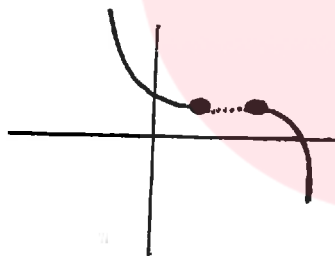
معکوس

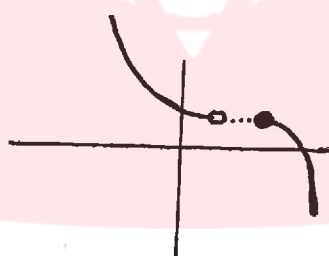
معکوس الیبر

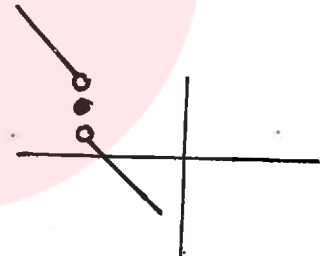
معکوس الیبر

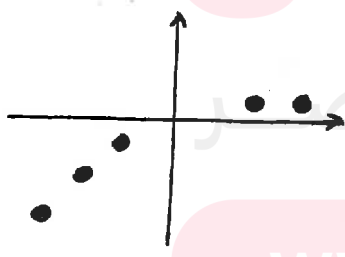
نزولی

نزولی الیبر

نزولی الیبر

معکوس

معکوس الیبر

نزولی

تمرین ۱) دانه تابع $f = \{(2,2), (3,4), (5, m+2)\}$ تابع اکیدا صعودی باشد هر دو m را تعیین کنید

تمرین ۲) دانه تابع $f = \{(1,2), (4,-2), (3, m^2-5)\}$ از اس فند مقدار صبیح m تابع نزولی است؟

۱) ۱

۲) ۲

۳) صبیح مقدار

۴) ۳

تمرین ۳) دانه $f = \{(1, 3\alpha+1), (-1, \alpha+1), (2, 4\alpha+3)\}$ تابع صعودی باشد مقادیر α در کدام بازه است؟

(مخالی نسبی)

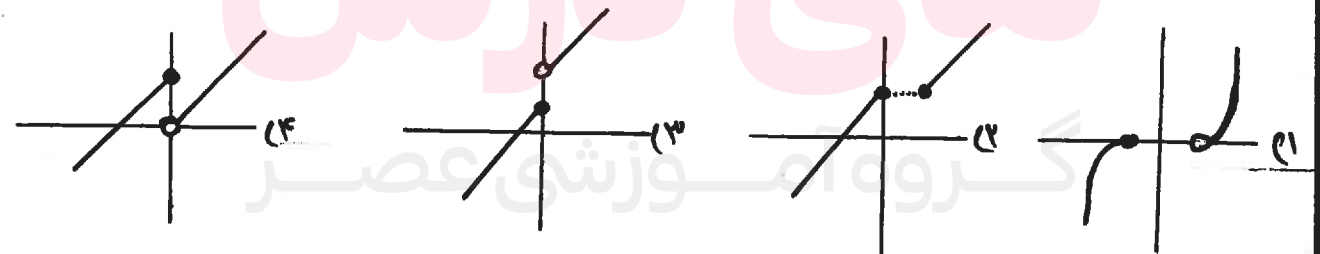
۱) $(-\infty, 0]$

۲) $(-\infty, 0)$

۳) $[0, +\infty)$

۴) $(0, +\infty)$

تمرین ۴) کدام فندار زیر صعودی است و این اکیدا صعودی نیست؟

تمرین ۵) دانه تابع $f(x) = \begin{cases} x+1 & x \leq 0 \\ -x^2 & x > 0 \end{cases}$ چگونه است؟

۴) ابتدا نزولی و سپس صعودی

۳) ابتدا صعودی و سپس نزولی

۲) اکیدا نزولی

۱) اکیدا صعودی

تدریس ۹، اگر تابع f در $[a, b]$ اکثراً صعودی باشد آنگاه f در این بازه صعودی خواهد بود....

۱) عدد a در یک نقطه تقاطع می‌کند.

۲) دقیقاً در یک نقطه تقاطع می‌کند.

(آنزیرین تابعی)

۳) تقاطع نمی‌کند.

۴) حداقل در یک نقطه تقاطع می‌کند.

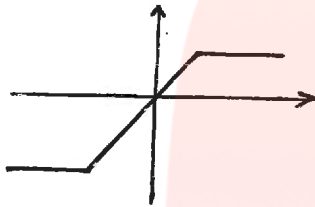
مای درس

گروه آموزشی عصر

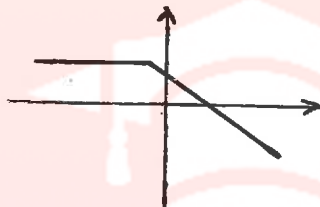
www.my-dars.ir

کلیفایم و غیر کلیفایم:

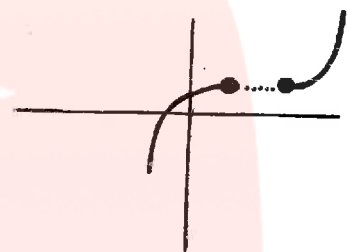
۱۱ تابع کلیفایم: تابعی کہ یا فقط صعودی است یا فقط نزولی

صعودی ← کلیفایم

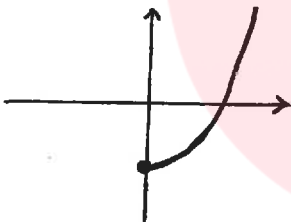

نزولی ← کلیفایم

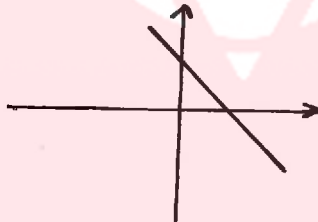

صعودی ← کلیفایم

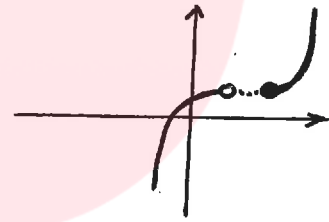
۱۲ تابع اکیدا کلیفایم: تابعی کہ یا صعودی اکیدا است یا نزولی اکیدا

صعودی اکیدا ← اکیدا کلیفایم

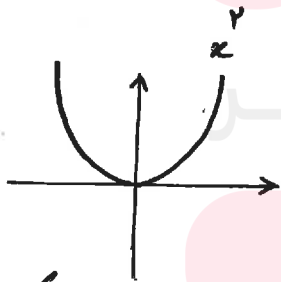

نزولی اکیدا ← اکیدا کلیفایم

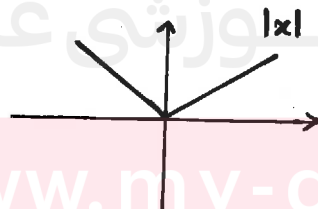

صعودی اکیدا ← کلیفایم

۱۳ تابع غیر کلیفایم: تابعی کہ کلیفایم نیست.

نه صعودی و نه نزولی ← غیر کلیفایم

نه صعودی و نه نزولی ← غیر کلیفایم

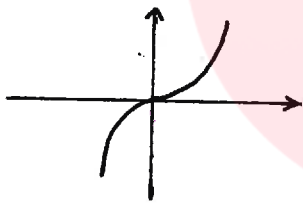
نه صعودی و نه نزولی ← غیر کلیفایم

صعورس ← کینوا	جمع بنبرس
صعورس اکیر ← اکیرا کینوا	
نزولس ← کینوا	
نزولس اکیر ← اکیرا کینوا	
نم صعورس ونف نزولس ← عنبر کینوا	

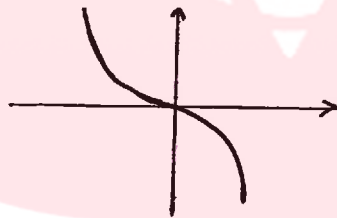
نکته ۱، تابع ثابت هم صعورس محسوب مهسور و هم نزولس ← تابع ثابت تابعی کینوا است.

نکته ۲، تابع اکیرا کینوا نوعی تابع کینوا است.

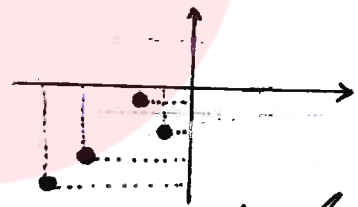
نکته ۳، هر تابع اکیرا کینوا قطعاً یک به یک است و این عکس آن همواره درست نیست

اکیرا کینوا - یک به یک

اکیرا کینوا - یک به یک

عنبر کینوا - یک به یک

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تمرین ①: عدد m را طوری پیدا کنید که f تابعی اکیدا یکنوا باشد.

$$f = \{(2, 5), (3, 3), (4, 2m+4)\}$$

تمرین ②: عدد m را طوری پیدا کنید که تابع زیر تابعی یکنوا باشد.

$$g(x) = \{(1, -1), (4, m+1), (2, 5), (5, -2m-5)\}$$

تمرین ③: n سرالوات زیر پاسخ صحیح دهید.

الف: تابعی رسم کنید اکیدا یکنوا باشد ولی اکیدا صعودی نباشد.

ب: تابعی رسم کنید هم صعودی و هم نزولی باشد.

ج: تابعی رسم کنید در بازه $(0, +\infty)$ و $(-\infty, 0)$ اکیدا صعودی باشد ولی در $\mathbb{R}$ اکیدا صعودی نباشد.

د: فضاها تابعی را بنویسید در دامنه $\mathbb{Z}$ و $\mathbb{R}$ اکیدا یکنوا باشد.

(سه تا بیاز)

تمرین ④: کدام یک از توابع زیر، تابعی اکیدا یکنواست؟

۱) $\{(2, 5), (3, 3), (4, 1)\}$

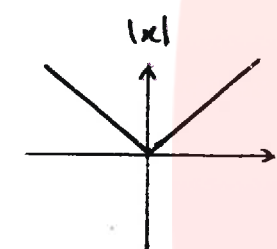
۲) $\{(2, 5), (3, 5), (4, 2)\}$

۳) $\{(2, 5), (3, 7), (4, 9)\}$

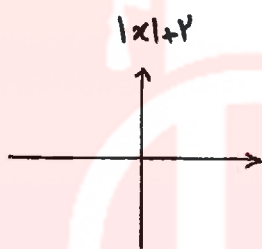
۴) $\{(2, 5), (3, 2), (4, 0)\}$

③ ③ ③ به عنوان دانش آموز پایه دوازدهم علاوه بر تابع ثابت، خطی، سهمی و تابع زیر را نیز باید بتوانیم رسم کنیم، انتقال دهیم و دامنه و بردار آنها را پیدا کنیم.

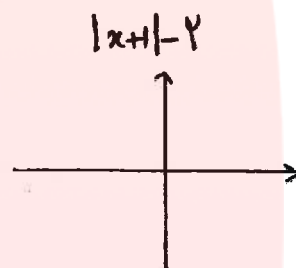
۱۱) تابع $|x|$

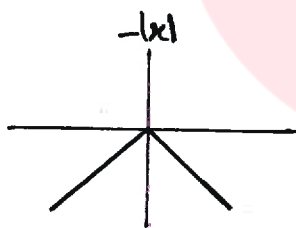
نه صعودی و نه نزولی ← غیر یکنوا
یک به یک نیست.

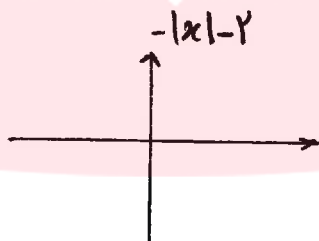
نه صعودی و نه نزولی ← غیر یکنوا
یک به یک نیست.

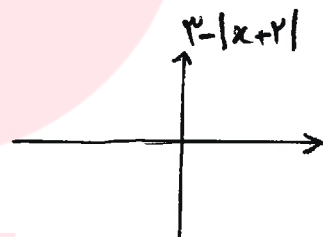
نه صعودی و نه نزولی ← غیر یکنوا
یک به یک نیست.

نه صعودی و نه نزولی ← غیر یکنوا
یک به یک نیست.

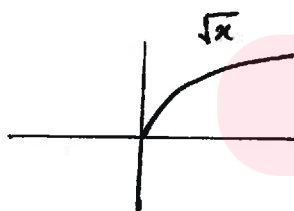
یک به یک نیست

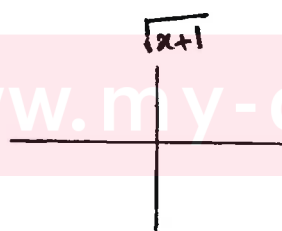
یک به یک نیست

گروه آموزشی عصر

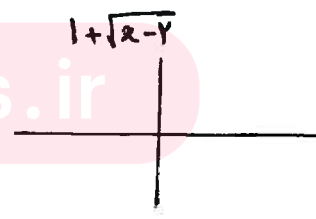
۱۲) تابع $\sqrt{x}$

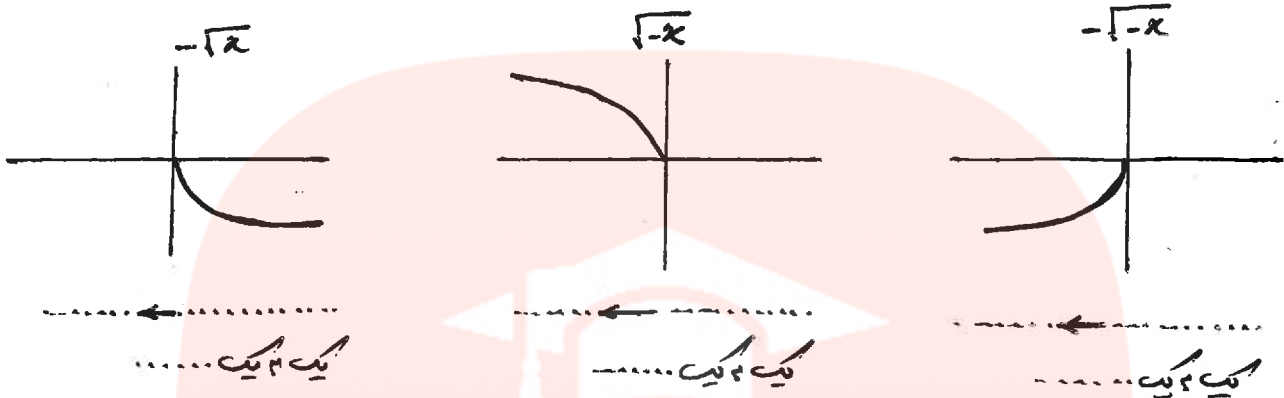
الگیا صعودی ← الگیا یکنوا
یک به یک است.

یک به یک نیست

یک به یک نیست

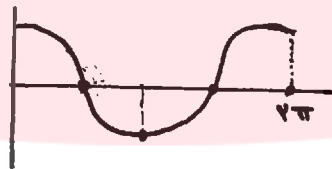
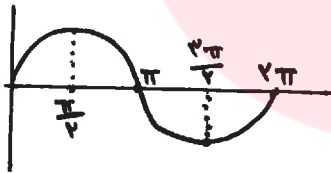
۳) تابع $\sin x$:

$\sin x$

$\sin(x + \frac{\pi}{2})$

$\sin(x - \frac{\pi}{2})$

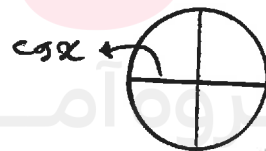

نه صعودی و نه نزولی ← غیر یکپارچه
یک به یک نیست.

یک به یک ←

یک به یک ←

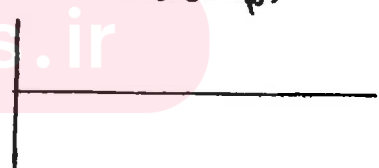
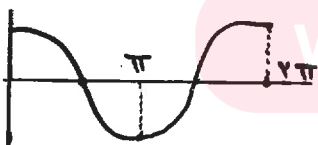
۴) تابع $\cos x$:

$\cos x$

$\cos(x + \frac{\pi}{2})$

$\cos(x - \frac{\pi}{2})$

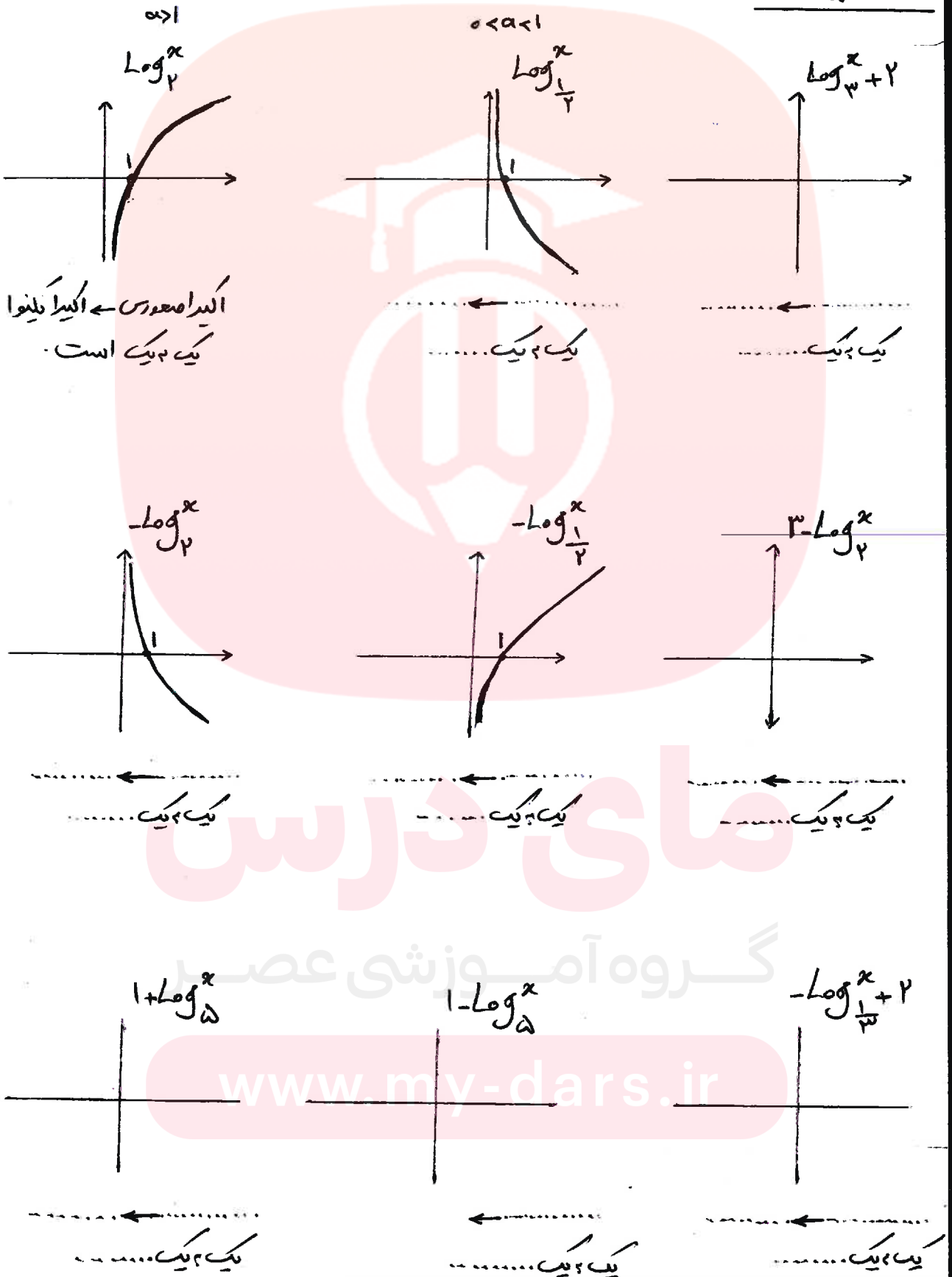

نه صعودی و نه نزولی ← غیر یکپارچه
یک به یک نیست.

یک به یک ←

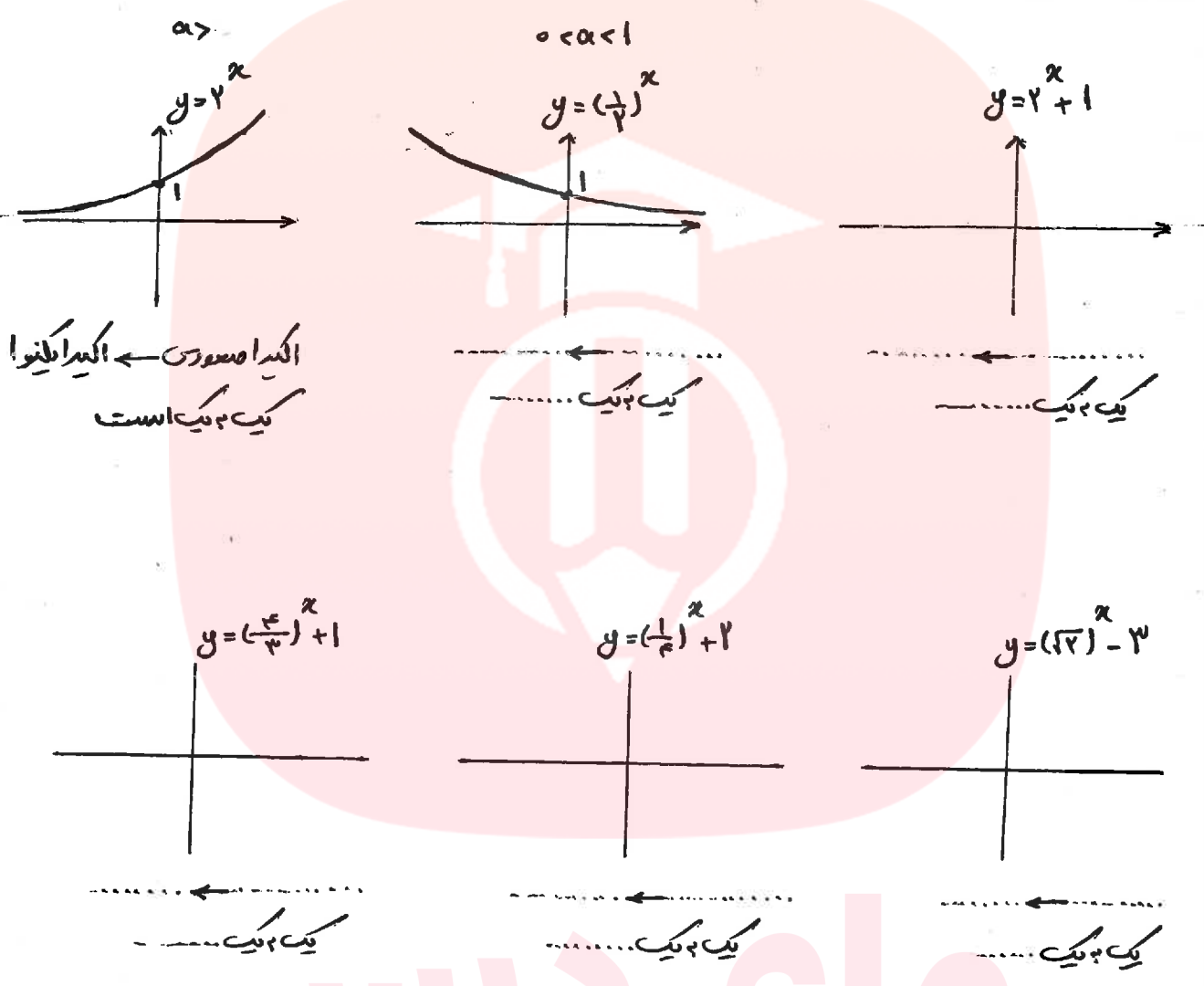
یک به یک ←

(د) تابع Log_a^x :

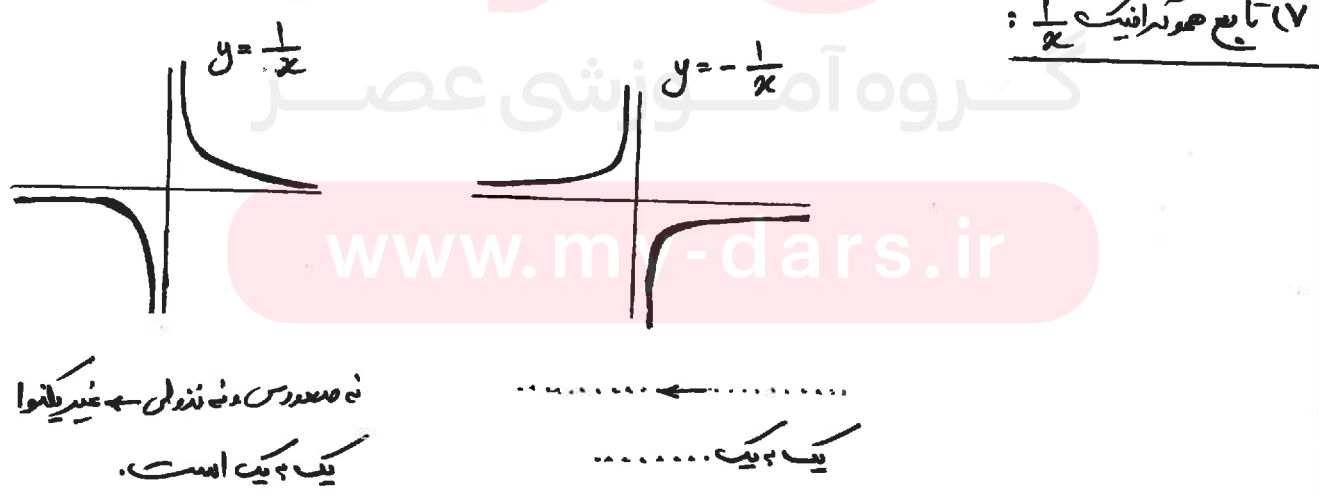

۶۲- تابع نمایی a^x :

۶۷- تابع هورنرانی $\frac{1}{x}$:

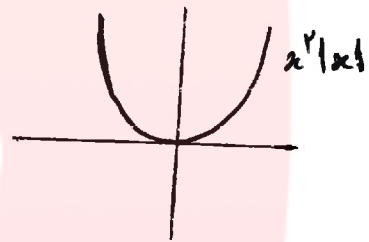
۷) توابع قدر مطلق:

ابتدا رسم داخل حرکت از قدر مطلق ما را پیدا کنیم سپس تابع را یک تابع دو یا چند ضابطه ای تبدیل کنیم و در نهایت هر ضابطه را با قدم به دستور مقابل آن رسم کنیم تا تابع رسم شود.

مثال: نمودار تابع $f(x) = x^2|x|$ را رسم کنید.

رسم داخل قدر مطلق $|x| = 0 \rightarrow x = 0$

$$f(x) = \begin{cases} x^2(x) & x > 0 \\ x^2(-x) & x < 0 \end{cases} \rightarrow f(x) = \begin{cases} x^3 & x > 0 \\ -x^3 & x < 0 \end{cases}$$

نمودار حرکت از توابع زیر را رسم کنید.

$$y = x + |x|$$

$$y = x - |x|$$

$$y = x|x - 1|$$

مای درسی
گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

$$y = |x+3| + |x-1|$$

$$y = |2x+4| + |x+1|$$

$$y = |2x+4| - |x+1|$$

$$y = |x-2| - |x|$$

$$y = \sqrt{x^2 - 4x + 4}$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تمرین ① درستی یا نادرستی عبارات های زیر را مشخص کنید.

الف: تابع $y = \cos x$ بی در بازه $[\pi, 2\pi]$ صعودی الیه باشد.

ب: اگر برای دو نقطه x_1, x_2 از دامنه f داشته باشیم $f(x_1) < f(x_2)$ ، $x_1 < x_2$ ، تابع f الیه نزولی است.

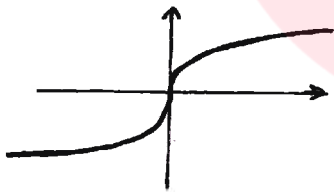
ج: تابع $f(x) = -(x+1)^3 - 2$ در قسمتی از دامنه خود صعودی است.

د: بین شمار تابع مرتبان یافت که هم صعودی و هم نزولی باشند.

ه: تابع $y = \frac{1}{x}$ تابعی یکنوا است.

و: $y = \sqrt{x+1} - 3$ تابعی صعودی الیه و $y = -\log_{\frac{2}{3}} x + 2$ تابعی یکنوا است.

(مقالیت صفحه ۱۰ کتاب ریسی)

تمرین ② د: نمودار تابع رو به رو دقت کنید.

الف: این تابع صعودی الیه است یا نزولی الیه؟

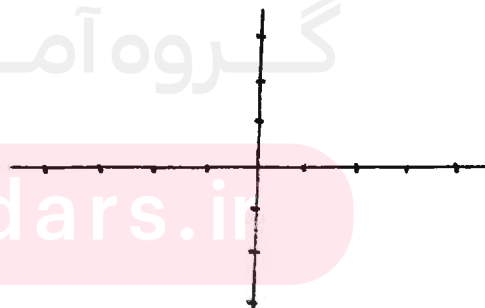
ب: این تابع یک به یک است؟

ج: آیا تابعی وجود دارد که الیه صعودی یا الیه نزولی باشد ولی یک به یک نباشد؟

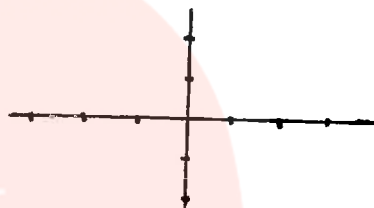
تمرین ③ د: نمودار تابع زیر را رسم کنید و بازه‌ها را که در آن‌ها صعودی، نزولی یا ثابت است، مشخص کنید.

(تمرین ۲ صفحه ۱۰ کتاب ریسی)

$$f(x) = \begin{cases} -2x - 3 & x < -4 \\ 3 & -4 < x < 2 \\ 3x - 2 & x \geq 2 \end{cases}$$

تمرین (۴) تابع $f(x) = \begin{cases} x+1 & x > 1 \\ 2 & 0 < x \leq 1 \\ -x-1 & x \leq 0 \end{cases}$ در بازه $(-\infty, \infty)$ نزولی است حداقل مقدار α را بیابید.

(آب قلمچی)

تمرین (۵) کدام تابع زیر صعودی است؟

۴ $y = -x|x|$

۳ $y = x|x|$

۲ $y = -x^3$

۱ $y = x^2$

(آب قلمچی)

تمرین (۶) کدام تابع زیر نزولی است؟

۴ $y = x - 2|x|$

۳ $y = |x| - x$

۲ $y = 2x + |x|$

۱ $y = x + |x|$

تمرین (۷) تابع باضابطه $f(x) = |x+2| + |x-1|$ در کدام بازه اکیدا نزولی است؟ (مراکز تجربی ۹۸)

۴ $(1, +\infty)$

۳ $(-2, 1)$

۲ $(-\infty, 1)$

۱ $(-\infty, -2)$

تمرین (۸) تابع باضابطه $f(x) = |x+1| - |x-2|$ در کدام بازه اکیدا صعودی است؟ (مراکز تجربی خارج ۹۸)

۴ $(2, +\infty)$

۳ $(-1, 2)$

۲ $(1, +\infty)$

۱ $(-\infty, 2)$

تمرین ۹ در بازه α تابع با ضرایب $f(x) = 1x - 21 + 1x - 31$ الیا تدریس است ضرایب آن با ضرایب

تابع $g(x) = 2x^2 - x - 10$ در چند نقطه مشترک هستند؟
 (سراسری شعبه ۹۷)

۱) ۱
 ۲) ۲
 ۳) ۳
 ۴) ۴ نقطه مشترک

تمرین ۱۰ تابع f الیا تدریس است، همان $f(\alpha+1) < f(3\alpha-1)$ باشد؟ آنگاه عدد α کدام است؟

(تأیید کنید)

۱) $\alpha \geq 2$ ۲) $\alpha > 1$ ۳) $\alpha > 1$ ۴) $\alpha > 2$

تمرین ۱۱ اگر تابع f الیا صعودی باشد و $f(1+\alpha) > f(3-2\alpha)$ باشد، بزرگترین مقدار صحیح α کدام

(جواب کنید)

۱) ۱   ۲) صفر   ۳) -۱   ۴) -۲

تمرین ۱۲ اگر تابع $f(x) = (a-2)x^2 + 2ax + 3$ همواره یکنوا باشد، $f(2)$ کدام است؟

(جواب کنید)

۱) ۵   ۲) ۷   ۳) ۹   ۴) ۱۱

سوالهای امتحان نهایی

① درست یا نادرستی هر یک از عبارات من زیر را مشخص کنید.

رس ۹۷ و خرداد ۹۹

* تابع ثابت $y = k$ بازه هم صعودی و هم نزولی محسوب می شود.

تیر ۹۸

* تابع $f(x) = |x|$ در رانده $\mathbb{R}$ اکیدا یکنوا است.

شهریور ۹۸

* تابع $f(x) = x^3 - x^2$ در رانده تعریفش صعودی است.

خرداد ۹۹ خارج

* تابع $f(x) = |x|$ در رانده اش صعودی است.

خرداد ۹۹ خارج

* تابع $y = \sqrt{x} + x^3 - 2x^5$ یک تابع حقیقی است نیست.

رس ۱۴۰۱

* تابع $y = 1 + (1 - 3x^2)^2$ یک تابع حقیقی است از درجه سوم است.

رس ۱۴۰۱

* نمودار تابع $y = x^2$ در بازه $(0, \infty)$ پایت تراز نمودار تابع $y = x^3$ است.

رس ۱۴۰۱

* هر تابع یکنوا، یک به یک است.

خرداد ۱۴۰۱

* تابع $f(x) = x^2 - 3x$ یک تابع درجه دوم است.

خرداد ۱۴۰۱

* تابع $y = x^2$ تابع اکیدا صعودی است.

شهریور ۱۴۰۰

* رانده توابع حقیقی $\mathbb{R}$ برابر $\mathbb{R}$ است.

شهریور ۱۴۰۰

* تابع $y = \sqrt{x}$ در رانده $\mathbb{R}$ اکیدا نزولی است.

خرداد ۱۴۰۲

* بیشتر توابع وجود دارد که هم صعودی و هم نزولی است.

شهریور ۱۴۰۲

* تابع $y = \frac{1}{x}$ در رانده $\mathbb{R}$ یکنوا است.

تربیع ۷) در جاس خالی عبارت ریاضی مناسب قرار دهید:

- * تابعی که در یک بازه هم صعودی و هم نزولی محسوب می‌شود تابع ..... نامیده می‌شود. (س ۹۸)
- * در بازه $(0, \infty)$ نمودار تابع $y = x^3$ ..... نمودار تابع $y = x^2$ قرار دارد. (س ۹۹)
- * تابع $f(x) = (x+1)^3$ در رانده تعریف می‌شود ..... است. (صورتی - نزولی) (خوار ۹۸)
- * تابع $y = x^2$ در بازه $(-\infty, \alpha)$ نزولی است حداکثر مقدار α ..... است. (تیر ۹۸)

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تدکیک توابع

صفحه ۱۱ تا ۱۴ کتاب درسی

تعریف: تدکیک دو تابع یعنی یکی از آنها را بیاندازیم داخل دیگری.

عنوان مثال دو تابع $f(x) = 2x + 5$ ، $g(x) = \sqrt{x}$ را باهم تدکیک می‌کنیم

① $g(f(x)) = \sqrt{2x + 5}$ → تابع f را داخل g می‌اندازیم

یعنی به جای x تابع f ، $f(x)$ را قرار می‌دهیم که به این حالت اصطلاحاً $f \circ g$ می‌گویند.
و تابع اصلی f داخل شکل

② $f(g(x)) = 2\sqrt{x} + 5$ → تابع g را داخل f می‌اندازیم

یعنی به جای x تابع g ، $g(x)$ را قرار می‌دهیم که به این حالت اصطلاحاً $f \circ g$ می‌گویند.
 f تابع اصلی و g داخل شکل

$$(f \circ g)(x) = f(g(x)) : \quad x \rightarrow \boxed{g} \rightarrow g(x) \rightarrow \boxed{f} \rightarrow f(g(x))$$

$$(g \circ f)(x) = g(f(x)) : \quad x \rightarrow \boxed{f} \rightarrow f(x) \rightarrow \boxed{g} \rightarrow g(f(x))$$

$$(f \circ g)(x) = f \circ g(x)$$

$$(g \circ f)(x) = g \circ f(x)$$

تذکره:

تمرین ① در هر مورد با توجه به تابع f و g داده شده، منابع $f \circ g$ و $g \circ f$ را بنویسید.

$$\begin{cases} f(x) = 3x - 2 \\ g(x) = x^2 - 2x + 1 \end{cases}$$

$$(f \circ g)(x) =$$

$$(g \circ f)(x) =$$

$$\begin{cases} f(x) = \sqrt{2x+1} \\ g(x) = x-2 \end{cases}$$

$$(f \circ g)(x) =$$

$$(g \circ f)(x) =$$

$$\begin{cases} f(x) = \sqrt{x+3} \\ g(x) = \sin x \end{cases}$$

$$(f \circ g)(x) =$$

$$(g \circ f)(x) =$$

تمرین ② تابع $h(x) = (3x^2 - 4x + 1)^5$ ترکیب کدام دو تابع زیر است؟

الف: $f(x) = \sqrt[5]{x}$, $g(x) = 3x^2 - 4x + 1$

ب: $f(x) = x^5$, $g(x) = 3x^2 - 4x + 1$

تمرین ③ تابع $h(x) = 5(2x^2 - 5x + 4)^3$ ترکیب دو تابع $f(x)$ و $g(x)$ است.

حامل $(g \circ f)$ را بنویسید.

www.my-dars.ir

تمرین ④ تابع $f(x) = \sqrt{x^2 + 3}$ را به صورت ترکیب دو تابع بنویسید.

تمرین ۵ در تابع $f(x) = \sqrt{x-1}$ و $g(x) = \sqrt{1-x}$ را در نظر بگیرید.

الف: ضابطه تابع $f \circ g$ را بیابید.

ب: حاصل $(g \circ f)(1)$ را حساب کنید.

تمرین ۶ با توجه به ضابطه های f و g عبارات زیر را تکمیل کنید و نتایج را حاصل کنید.

$f(x) = 2x + 3$ $g(x) = -x - 1$ $(f \circ g)(x) = -2$

$f(x) = x + 1$ $g(x) = x^2 + 4x - 1$ $(g \circ f)(x) = -4$

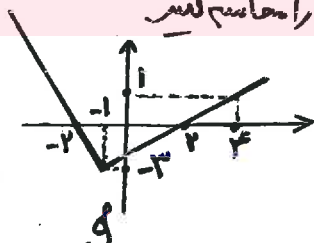
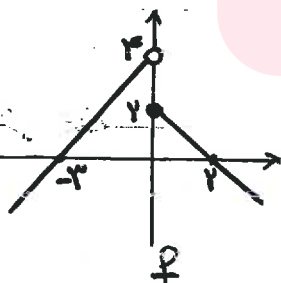
تمرین ۷ اگر $f = \{(1, 4), (2, 3), (5, -1), (0, 2)\}$ و $g = \{(4, -2), (-1, 5), (2, 1), (3, 0)\}$ باشد

(فرض کنید)

تابع $f \circ g$ را مشخص کنید.

تمرین ۸ اگر $f(x) = 3x^2 - 1$ و $g(x) = \{(0, 4), (2, 4), (-1, 2)\}$ باشد حاصل $(f \circ g)(-1)$ را بیابید.

تمرین ۹ با توجه به نمودارهای f و g موارد خواسته شده را حساب کنید.

$(f \circ g)(-1) =$

$(g \circ f)(0) =$

(۲ به قلمی)

تربیت ۹) دانه $f(x) = \frac{1}{x-1}$ ، $g = \{(1, 4), (2, 1), (3, -1)\}$ ، $f \circ g$ تابع g کدام است؟

- ۱) $\{(1, \frac{1}{3}), (3, -1)\}$ ۲) $\{(3, \frac{1}{3}), (-1, \frac{1}{3})\}$ ۳) $\{(1, \frac{1}{3}), (3, \frac{1}{3})\}$ ۴) $\{(1, 4), (3, -1)\}$

(سراسری ریاضی ۱۷۰)

تربیت ۱۵) دانه $f(x) = 2x + 3$ ، $g(x) = x - 4$ مقدار $\frac{(f \circ g)(2)}{(g \circ f)(-1)}$ چقدر است؟

- ۱) $\frac{7}{3}$ ۲) $\frac{3}{7}$ ۳) $\frac{1}{3}$ ۴) 3

(سراسری تجربی ۱۲۵)

تربیت ۱۶) دانه $f(x) = [x]$ ، $g(x) = \frac{x}{1-x}$ ، $f \circ g$ کدام است؟

- ۱) $-x$ ۲) $-x^2$ ۳) $-x$ ۴) $-1-x$

تربیت ۱۷) دانه $f(x) = x + \sqrt{x}$ ، $g = \{(1, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5)\}$ ، $f(g(x)) = 5$ ، g کدام است؟

(سراسری تجربی ۹۱)

- ۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

تربیت ۱۸) دانه $f(x) = x + \sqrt{4-x^2}$ ، $g = \{(1, 2), (2, 3), (3, 4), (4, 5)\}$ ، $f \circ g$ تابع g چیست؟

(۲ به قلمی)

- ۱) صعودی دانه ۲) نزولی دانه ۳) غیر یکنوا ۴) هم صعودی و هم نزولی

تربیت ۱۹) دانه $f(x) = \frac{x-1}{x+1}$ ، $g(x) = \frac{x+2}{x-2}$ ، $f \circ g$ تابع g کدام است؟

(سراسری تجربی ۹۹)

- ۱) $x-1$ ۲) $x+1$ ۳) x ۴) $2x$

تقریب ۱۵) اگر $f(x) = x^2 + 3x$ و $g(x) = \frac{1}{x} + 2$ آنگاه مجموع طالع تقاطعی از منحنی تابع

(سراسری تجربی ۹۱)

f و g که در بالا مندرج است، x ما مقدار x بیفزاید بدانند کدام بازه است P

۱) $(-۴, ۱)$

۲) $(-۲, ۲)$

۳) $(-۲, ۱)$

۴) $(-۱, ۴)$

تقریب ۱۶) اگر $f(x) = (2x-3)^2$ و $g(x) = x+2$ و نمودار f و g با یکدیگر متقاطع اند؟

(سراسری تجربی ۹۲)

۱) -۱

۲) $\frac{1}{3}$

۳) ۱

۴) $\frac{3}{2}$

تقریب ۱۷) اگر $f(x) = \frac{x-1}{x+2}$ و $g(x) = x+4$ باشند عبارت معادله $(f \circ g)(x) = (g \circ f)(x)$

(سراسری تجربی خارج ۹۷)

کدام است P ؟

۱) $-۷, -۱$

۲) $-۷, ۱$

۳) $-۱, ۷$

۴) $۱, ۷$

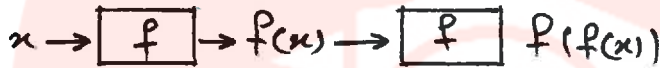
مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تدکبیک تابع بافوردن:

یعنی یک تابع رو بنوازم داخل افوردن ← $(f \circ f)(x) = f(f(x))$

اصلاً این حالت $f \circ f$ می‌تونید.

$(f \circ f \circ f)(x) = f(f(f(x)))$

تذکره: یک تابع ممکنه چندین بار بافوردن تدکبیک بشه ←

مثال: با $f(x) = 2x + 5$ تابع $f \circ f$ را بنویسید.

$f \circ f = f(f(x)) = f(2x + 5) = 2(2x + 5) + 5 = 4x + 10 + 5 = 4x + 15$

تدریس ①: در تابع $f = \{(1, 2), (3, 5), (2, -1), (5, 2)\}$ بتابع $f \circ f$ را تشکیل دهید.

تدریس ②: اگر $f(x) = \begin{cases} 2x-2 & x > 0 \\ x & x < 0 \end{cases}$ و $g(x) = 3x-2$ باشد حاصل موارد خواسته شده را بنویسید.

$f \circ f(1) = \quad (g \circ g)(0) = \quad (f \circ g)\left(\frac{2}{3}\right) =$

تدریس ③: اگر $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$ و $f = \{(x, 2x-1), x \in A\}$ باشد بتابع $f \circ f$ را بنویسید.

$$f \circ g \text{ یا } g \circ f$$

در دو حالت باید بتوانیم تابع معکوس را پیدا کنیم:

حالت ①: وقتی f و g را داریم، f را داریم، g را داریم، f را داریم، g را داریم (یعنی تابع را داخل یکدیگر میزنیم)

برای این کار $g(x)$ را به جای x مانده f قرار می دهیم و تابع بدست آمده را با f برابر قرار می دهیم که
پس از حل معادله، $g(x)$ بدست می آید.

مثال: اگر $f(x) = -x + 4$ و $(f \circ g)(x) = x^2$ باشد تابع $g(x)$ را پیدا کنید.

$$\begin{cases} (f \circ g)(x) = x^2 \\ f(g(x)) = -g(x) + 4 \end{cases} \rightarrow x^2 = -g(x) + 4 \rightarrow -g(x) = x^2 - 4 \rightarrow g(x) = -x^2 + 4$$

تمرین ①: اگر $(f \circ g)(x) = 3x + 1$ و $f(x) = x^2 - 1$ باشد تابع $g(x)$ را پیدا کنید.

تمرین ②: اگر $f(x) = 2 - x^2$ و $g(x) = 2x - 3$ باشد حاصل $f(g(x))$ را بدست آورید.

مای دارس

تمرین ③: اگر $f(x) = 2x^2 + 4$ و $f(g(x)) = 4x^2 + 4x$ باشد مقدار $g(-2)$ کدام است؟

(سازمان تعجبیه فارغ ۱۸۴)

www.my-dars.ir

- ۱) صفر
- ۲) ۱
- ۳) -۱
- ۴) ۲

$$f \circ g \text{ یا } g \circ f$$

حالت ۵) وقتی f و g را داریم و f را بر g می‌گذاریم (یعنی تابع امل جدول است)

برای حل این سوالات از روش استفاده می‌کنیم:

این صورت که $g(x)$ را برابر t قرار می‌دهیم و x را بر حسب t بدست می‌آوریم و بعد کل عبارت $f \circ g$ را بر حسب t می‌نویسیم.

مثال دیگر: اگر $f(x+2) = x^2 + 5$ باشد تابع $f(x)$ را بدست آوریم.

$$f(x+2) = x^2 + 5$$

$$x+2 = t \rightarrow x = t-2 \rightarrow f(t) = (t-2)^2 + 5 \rightarrow f(t) = t^2 - 4t + 4 + 5 \rightarrow f(t) = t^2 - 4t + 9$$

$$\Rightarrow f(x) = x^2 - 4x + 9$$

تمرین ۱) اگر $f(2x+1) = x^2 - 4x$ باشد تابع $f(x)$ را بدست آوریم.

تمرین ۲) اگر $f(2x+2) = 9x^2 - 4x$ باشد مقدار $f(-1)$ را محاسبه کنید.

تمرین ۳) اگر $g(x) = \frac{x}{x+2}$ و $f \circ g = -2x + 1$ باشد تابع f را بیابیم.

www.my-dars.ir

تربیت ④: دالر $f(2x-3) = 4x^2 - 14x + 13$ باشد ضابطه $f(x)$ کدام است؟ (سراسری تجربی ۹۷)

۱) $x^2 - x + 3$

۲) $x^2 - 2x - 1$

۳) $x^2 - 2x + 1$

۴) $x^2 - x + 1$

تربیت ⑤: دالر $f(x) = 2x - 3$ و $(f \circ g)(x) = 4(x^2 - 4x + 5)$ باشد ضابطه $f(x)$ کدام است؟

(سراسری ریاضی ۹۳)

۱) $x^2 - 4x + 3$

۲) $x^2 - 4x + 5$

۳) $x^2 - 2x + 5$

۴) $x^2 - 2x + 3$

تربیت ⑥: دالر $f(x) = 2x + 3$ و $g(f(x)) = 8x^2 + 22x + 20$ باشد ضابطه تابع g کدام است؟

(سراسری ریاضی ۹۲)

۱) $2x^2 - 7x + 3$

۲) $2x^2 - 3x + 7$

۳) $4x^2 - 2x + 13$

۴) $4x^2 - 4x + 11$

مای درس

گروه آموزشی عصر

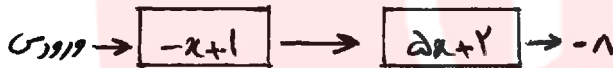
www.my-dars.ir

سوالات ماشین ته لیب تابع:

تمرین ①: اگر ورودی ماشین شکل مقابل ۲- باشد خروجی آن را بیابانید.

تمرین ②: در شکل مقابل ورودی ماشین چه عددی است؟

تمرین ③: اگر تابع f در x و g در x عبارت ماشین به صورت $x \rightarrow [f] \rightarrow [g] \rightarrow 2x$ باشد و $g(x) = 3x+4$ (در ورودی تعبیر خارج ۹۱) آنگاه مقدار $f(5)$ کدام است؟

۱،۱

۲،۲

۳،۳

۴،۴

تمرین ④: اگر خروجی ماشین شکل مقابل $\frac{4}{3}$ باشد مقدار ورودی کدام است؟ (در ورودی ریاضی ۸۲)

۱، $\frac{11}{9}$

۲، $\frac{7}{2}$

۳، ۳

۴، ۴

رمانه ترکیب تابع :

$$x \rightarrow \boxed{g} \rightarrow g(x) \rightarrow \boxed{f} \rightarrow f(g(x)) \quad \text{رمانه } f \circ g$$

در مرحله اول x من خواهر وارد تابع g شود و به بیست است که باید عضو رمانه آن باشد و در نتیجه عقب و در D_f ندارد $x \in D_f$

در مرحله دوم $g(x)$ من خواهر وارد تابع f شود که باز هم باید عضو رمانه آن باشد $g(x) \in D_f$

$$D_{f \circ g} = \{ \underbrace{x \in D_g} \mid \underbrace{g(x) \in D_f} \} \quad \leftarrow \text{ترکیب مرحله اول و دوم}$$

محدودیت نامعادله باید حل کنیم

$$x \rightarrow \boxed{f} \rightarrow f(x) \rightarrow \boxed{g} \rightarrow g(f(x)) \quad \text{رمانه } f \circ g$$

در مرحله اول x من خواهر وارد تابع f شود که باید عضو رمانه آن باشد $x \in D_f$

در مرحله دوم $f(x)$ من خواهر وارد تابع g شود که باز هم باید عضو رمانه آن باشد $f(x) \in D_g$

$$D_{g \circ f} = \{ \underbrace{x \in D_f} \mid \underbrace{f(x) \in D_g} \} \quad \leftarrow \text{ترکیب مرحله اول و دوم}$$

محدودیت نامعادله باید حل کنیم

یادآور صم ۱: دامنه توابع زیر را بدست آورید.

$$f(x) = \sqrt{4-x^2}$$

$$g(x) = \frac{2}{2x-3}$$

$$h(x) = \sin x$$

یادآور صم ۲: نامعادلات زیر را حل کنید.

$$2x-6 \geq 0$$

$$2x^2 - 8 < 0$$

$$\frac{x-1}{3x+4} \geq -2$$

$$\frac{2x-4}{x-1} \leq 0$$

$$\frac{3}{x+2} \neq -2$$

روش حل سوالات دامنه f و g و h :

① ابتدا دامنه f و g را جداگانه بدست می آوریم (چون مقلعاً در ادامه به دامنه هر دو نیاز داریم)

② ضریب دامنه فرمات شده را می نویسیم و چابکداری می کنیم و بعد نامعادله را حل می کنیم.

www.my-dars.ir

③ اگر دو نامساوی نوشته شده اشتراک می گیریم.

تمرین ۳) دامنه $f(x) = \frac{2}{x-1}$ و $g(x) = \frac{3}{x}$ باشد ضابطه دامنه $f \circ g$ را پیدا کنید. (کاربرگ کلاس صفحه ۱۴ ک)

تمرین ۴) دو تابع $f(x) = \sqrt{1-x}$ و $g(x) = \sqrt{x-1}$ را در نظر بگیرید. دامنه تابع $f \circ g$ کدام است؟

۱) $(-\infty, 1]$

۲) $[1, +\infty)$

۳) $(-\infty, 0]$

۴) $(-\infty, 1]$

تمرین ۵) دامنه $f(x) = \frac{2x-3}{x+1}$ و دو تابع باشند دامنه تابع $f \circ g$ کدام است؟

۱) $[-1, \infty)$

۲) $(-1, 4]$

۳) $[-1, 4]$

۴) $(-1, 4)$

تمرین ۶) دامنه $f(x) = \sqrt{3-2x}$ و $g(x) = \frac{4}{x-5}$ را در نظر بگیرید. دامنه تابع $f \circ g$ کدام است؟ (سید بسند)

۱) $\mathbb{R} - \{5\}$

۲) $\mathbb{R} - \{11\}$

۳) $(-\infty, \frac{3}{2}] - \{24\}$

۴) $(-\infty, \frac{3}{2}] - \{11\}$

تقریب ۷: اگر $f(x) = \sqrt{2x - x^2}$ باشد، دامنه f کدام است؟

(سازمان سنجش ۹۲)

۱. $[0, 2]$

۲. $[0, 3]$

۳. $[1, 2]$

۴. $[1, 3]$

تقریب ۸: اگر تابع f در $\mathbb{R}$ مثل زیر باشد، دامنه تابع $f \circ f$ کدام است؟

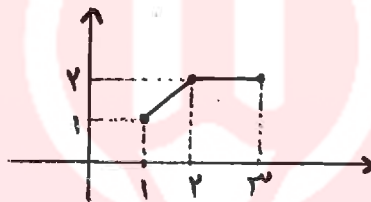
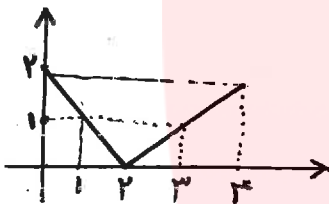
(فصل ۲ زبان ۱۴۰۱)

۱. $[0, 1]$

۲. $[1, 2] \cup [3, 4]$

۳. $[2, 3] \cup [4, 5]$

۴. $[3, 4] \cup [5, 6]$

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

⊛ سوالات امتحان نهایی ⊛

① درستی یا نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

الف) اگر $f(x) = \sqrt{x}$ و $g(x) = \sin x$ باشد، آنگاه $(g \circ f)(x) = \sqrt{\sin x}$ خواهد بود. خراب ۹۹ خانج
 ب) اگر $f(7) = 5$ و $f(4) = 7$ و $g(4) = 5$ و $g(7) = 4$ باشد، آنگاه $(f \circ g)(4) = 5$ است. ۱۴۰۰

② جاهای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

الف) اگر $f(7) = 5$ و $g(4) = 7$ و $(f \circ g)(4) = \dots$ آنگاه $g(4) = 7$ و $f(7) = 5$ است. خراب ۹۹ خانج
 ب) تابع $h(x) = (2x^2 - 5x + 1)^2$ ترکیب دو تابع $f(x) = 2x^2 - 5x + 1$ و $g(x) = \dots$ است. ۹۷۰۰

سفر ۹۸، سفر ۹۹

③ اگر $f(x) = \sqrt{x-1}$ و $g(x) = 2x^2 - 1$ باشد، این رابطه تابع $f \circ g$ را با استفاده از تعریف بدست آورید.
 ب) ضابطه تابع $f \circ g$ را بدست آورید.

خراب ۹۸

④ دو تابع $f(x) = \sqrt{x-4}$ و $g(x) = \frac{1}{x^2-1}$ را در نظر بگیرید.
 رابطه تابع $f \circ g$ را با استفاده از تعریف بدست آورید.

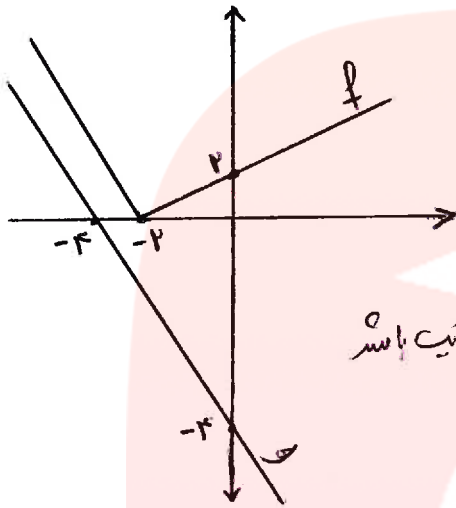
گروه آموزشی عصر

⑤ اگر $f(x) = 3x - 4$ و $f(g(x)) = 3x^2 - 4x + 14$ ، ضابطه تابع $g(x)$ را بدست آورید. ۹۸

خراب ۹۹ خانج

۹۹ (۵)

۵) با توجه به نمودارهای تابع f و g سوالات زیر پاسخ دهید.

الف) مقدار $(-1)(f \circ g)$ را محاسبه کنید.

ب) اگر $h = (34-1)g$ و h نقطه مقدار t را بدست آورید.

پ) با محدود کردن دامنه f ، بازه‌ای را مشخص کنید که تابع یک به یک باشد.

۹۹ خارج

۷) اگر $f(x) = x^2 - 5$ و $g(x) = \sqrt{x+9}$ باشد دامنه تابع $f \circ g$ را بدست آورید.

۹۷ (۸)

۸) تابع $f(x) = \frac{x+3}{2x}$ ، $g(x) = 3x-1$ و h را در نقطه h بدست آورید.

دامنه تابع $f \circ g$ را با استفاده از تعریف بدست آورید.

۱۴۰۲ خرداد

۹) اگر $f(x) = \sqrt{x+1}$ ، $g(x) = x-1$ و $h = 3$ نقطه؛

الف) دامنه تابع $f \circ g$ را با استفاده از تعریف بدست آورید.

ب) نقاط تابع $f \circ g$ را بنویسید.

سفره ۱۴۰۱

۱۰) اگر $f(x) = 7 - 4x^2$ و $g(x) = \sqrt{x+3}$ باشد

الف) دامنه تابع $f \circ g$ را با استفاده از تعریف بیست آورید.

ب) مقدار $(f \circ g)(1)$ را محاسبه کنید.

سفره ۱۴۰۱

۱۱) اگر $f = \{(0, -1), (5, 9), (3, 7), (-2, 4)\}$ و $g = \{(1, 2), (3, -1), (9, 5), (-1, 4)\}$

تابع $f \circ g$ را در صورت وجود بنویسید.

خرار ۱۴۰۱

۱۲) اگر در درون مائیس مقابل ۳ باشد مقدار خروجی آن معین است P .

$$x \text{ در درون} \rightarrow 2x - 2 \rightarrow \frac{x}{\sqrt{x+1}} \rightarrow \text{خروجی}$$

سفره ۱۴۰۰

۱۳) با توجه به جدول زیر مقادیر خواسته شده را بدست آورید.

x	-1	0	1	2
$f(x)$	0	-1	2	-5
$g(x)$	2	3	4	-2

الف) $(f \circ g)(1)$

ب) $(f \circ (f \circ g))(0)$

۱۴) اگر $f(x) = \frac{x}{4} - 1$ ، $f(g(x)) = 4x^2 + 1$ ، آنگاه ضابطه تابع $g(x)$ را بیابید. شماره ۱۴۰۲

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۱۴ تبدیل نمودار تابع:

از صفحه ۵۱ تا ۲۳ کتاب درسی

۱) انتقال و انبساط و انقباض: $K f(x)$

- $\leftarrow 3 f(x)$ و ماس تابع f ، سه برابر می‌شوند (انبساط عمودی)
- $\leftarrow \frac{1}{3} f(x)$ و ماس تابع f ، یک سوم برابر می‌شوند (انقباض عمودی)
- $\leftarrow -f(x)$ و ماس تابع f ، تندی می‌شوند (تغییر جهت)

۲) جابجایی: $f(x) + k$ در y ماس عمودی k واحد بالا یا k واحد پایین

مثال ۱: اگر $f(x) = \{(-2, 7), (-4, 2), (-3, 2)\}$ باشد تابع $f(x) + 2$ ، $f(x) - 2$ ، و $\frac{1}{3} f(x)$ را بنویسید.

$2 f(x) = \{(-2, 14), (-4, 4), (-3, 4)\}$ ← و ماس عمودی ۲ شده است (انبساط عمودی)

$-2 f(x) = \{(-2, -14), (-4, -4), (-3, -4)\}$ ← و ماس عمودی ۲- شده است (انقباض عمودی)

$\frac{1}{3} f(x) = \{(-2, \frac{7}{3}), (-4, \frac{2}{3}), (-3, \frac{2}{3})\}$ ← و ماس عمودی $\frac{1}{3}$ شده است (انقباض عمودی)

نکته: تغییر در $K f(x)$ نقطه y را تغییر می‌دهد و K ثابت است. دامنه $f(x)$ و $K f(x)$ با هم برابر است.

تغییر در $f(x) + k$ و $f(x) - k$ با هم برابر نیست.

تغییر ۱: اگر $f(x) = \{(2, 3), (-1, -4)\}$ باشد تابع $f(x) + 3$ ، $f(x) - \frac{2}{3}$ ، و صورت زوج مرتب بنویسید.

نکته: دیدیم که در انقباض و انبساط عرض و مختصیت در انتقال عرض نقطه y ما تغییر می‌کنیم و x ما ثابت اند. پس دامنه ثابت است ← دامنه $f(x)$ ، $f(x)+2$ با هم برابر است.

نکته: نقاط برخورد تابع $f(x)$ و $f(x)+k$ با هم یکی است یعنی در $f(x)$ ، $f(x)+2$ یکی نیستند.

تمرین ① در دست یا نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

الف: دامنه تابع $f(x)$ ، $f(x)$ - با هم برابر است ولی در $f(x)$ با هم برابر نیست.

ب: اگر $A(-3, 3)$ نقطه A روی منحنی f باشد، $(-4, 2)$ نقطه A متناظر A روی $f(x)-2$ است.

ج: اگر f تابع f بازه $[-1, 4]$ باشد، $f(x)+2$ بازه $[2, 3]$ است.

د: $f(x)+2$ - $f(x)$ در $f(x)$ نسبت 2 محور x است.

تمرین ② تابع $f = \{(5, 4), (4, -2), (1, 2)\}$ مفروض است حرکت از توابع زیر را بنویسید.

$$-3f(x) = \quad 2f(x)+1 =$$

$$3f(x)-2 = \quad -\frac{1}{3}f(x)+1 =$$

تمرین ③ اگر دامنه و برد تابع $f(x)$ صورت $D_f = [-1, 3]$ ، $R_f = [2, 4]$ باشد، دامنه و برد تابع $f(x)+1$

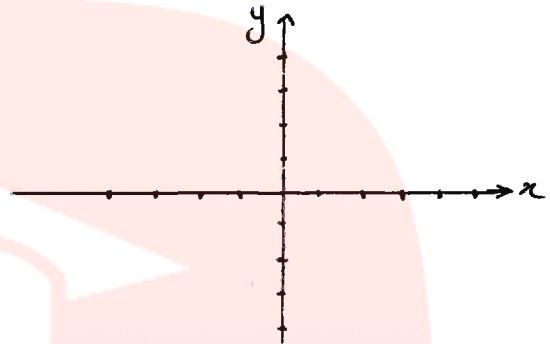
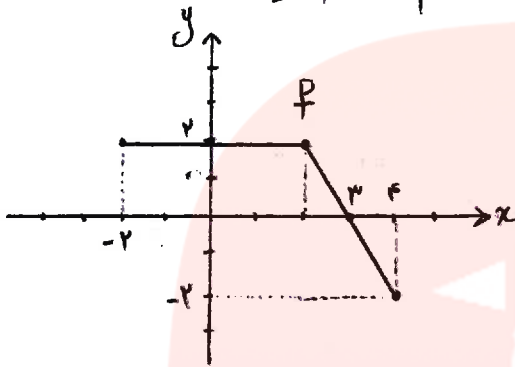
بنویسید.

www.my-dars.ir

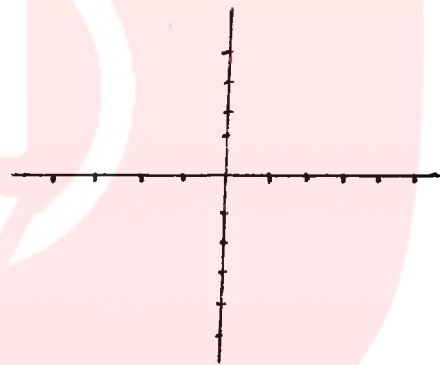
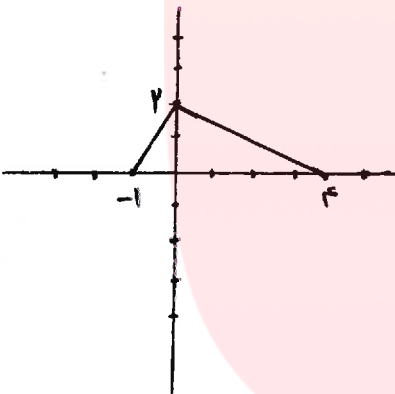
تمرین ④ اگر برد تابع $f(x)+3$ صورت $[2, 4]$ باشد برد تابع $f(x)$ کدام است؟

$c_1 [7, -8]$ $c_2 [-3, \frac{1}{3}]$ $c_3 [\frac{4}{3}, \frac{1}{3}]$ $c_4 [-3, \frac{1}{3}]$

تمرین ۵) دانه نمودار تابع f معلابت شکل باشد نمودار تابع $\frac{1}{p}f(x) + 2$ را رسم کنید.

تمرین ۶) دانه نمودار زیر مربوط به تابع f باشد نمودار تابع $-2f(x)$ را رسم کنید.

تمرین ۷) دانه نمودار تابع $f(x) = |x - 2|$ را در بازه $[-2, 3]$ رسم کنید و تک آن نمودار تابع $g(x) = -|x - 2|$ و

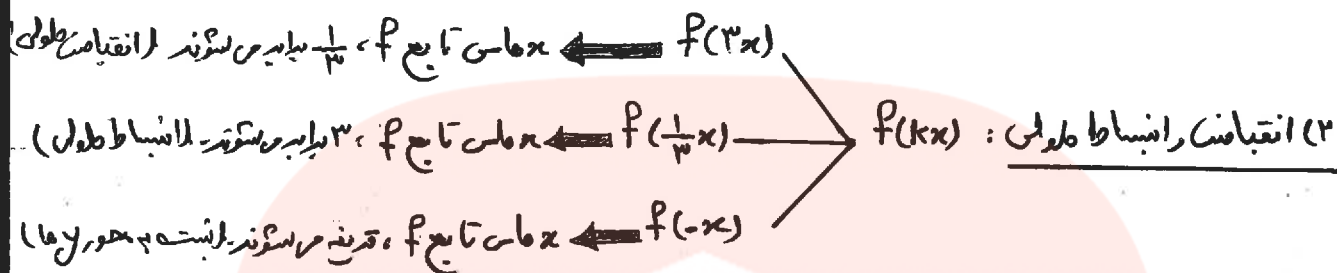
(کاربر کتاب صفحه ۱۶ کتاب درسی)

$h(x) = \frac{1}{p}|x - 2|$ و $k(x) = \frac{1}{p}|x - 2|$ را رسم کنید.

مای درسی
گروه آموزشی عصر

یادآور: $f(x)$ ← $f(-x)$ در شامه چه برعکس

مثال: اگر $f = \{(1, 3), (2, 5), (6, 4)\}$ باشد توابع $f(2x)$ ، $f(\frac{1}{2}x)$ و $f(-2x)$ را بنویسید.

$f(2x) = \{(1, 3), (2, 5), (4, 2)\}$ ← x ماس عدد $\frac{1}{2}$ ضرب منبسط (ن ثابت)

$f(\frac{1}{2}x) = \{(2, 3), (4, 5), (8, 4)\}$ ← x ماس عدد ۲ ضرب منبسط (ن ثابت)

$f(-2x) = \{(-1, 3), (-2, 5), (-4, 2)\}$ ← x ماس عدد $\frac{1}{2}$ ضرب منبسط (ن ثابت)

نکته: $f(kx)$ در $f(x)$ فقط x ما تغییر کند و n ثابت اندیس ← بدر $f(kx)$ برابر $f(x)$ برابر است
 ← دامنه $f(kx)$ برابر $f(x)$ برابر نیست

تمرین ①: اگر $f = \{(1, 4), (2, -2), (3, 5)\}$ باشد هر یک از توابع زیر را به صورت زوج مرتب بنویسید.

$f(3x) =$

$f(\frac{1}{3}x) =$

$f(-\frac{1}{3}x) =$

www.mydars.ir

تمرین ②: اگر $A(-1, 3)$ نقطه‌ای در f باشد نقطه متناظر A را در $f(\frac{2}{3}x)$ پیدا کنید.

حالاً در مباحث علاوه بر انقباض و انبساط و طولی، انتقال طولی هم راسته باشیم.

⊗⊗ به خلاف اولویت هاس ریاضی، اینجا اولویت با جمع و تفریق است. یعنی اول + و - و بعد × و ÷

مثال: اگر $f = \{(1, -4), (2, 5), (3, -1)\}$ باشد تابع $f(2x+3)$ را بنویسید.

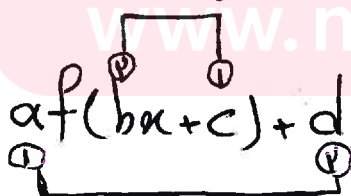
$$f = \{(1, -4), (2, 5), (3, -1)\} \xrightarrow{x \rightarrow \frac{x-3}{2}} \{(1, -4), (2, 5), (3, -1)\} \xrightarrow{-3} \{(-2, -4), (-1, 5), (0, -1)\}$$

- $4 + 2f(x) \leftarrow$ ن ما ابتدا x^2 رو بسنجیم + 4 رو میزنیم (x ما ثابت)
- $4 + \frac{1}{4}f(x) \leftarrow$ ن ما ابتدا $\frac{1}{4}x$ رو بسنجیم + 4 رو میزنیم (x ما ثابت)
- $4 - 2f(x) \leftarrow$ ن ما ابتدا $(-2)x$ رو بسنجیم + 4 رو میزنیم (x ما ثابت)
- $4 - 2f(x) \leftarrow$ ن ما ابتدا x^2 رو بسنجیم - 4 رو میزنیم (x ما ثابت)

جمع بنویس :

- $f(2x+4) \leftarrow$ x ما ابتدا -4 رو بسنجیم $\frac{1}{4}x$ رو میزنیم (n ما ثابت)
- $f(\frac{1}{4}x+4) \leftarrow$ x ما ابتدا -4 رو بسنجیم x^2 رو میزنیم (n ما ثابت)
- $f(-2x+4) \leftarrow$ x ما ابتدا -4 رو بسنجیم $\frac{1}{4}x$ رو میزنیم (n ما ثابت)
- $f(2x-4) \leftarrow$ x ما ابتدا +4 رو بسنجیم $\frac{1}{4}x$ رو میزنیم (n ما ثابت)

تاثیر عمودی روی x ما

تاثیر مستقیم روی y ما

نکته: نمودار تابع $f(x)$ و $f(2x+3)$ با هم برابر است ولی دامنه آن‌ها با هم برابر نیست.

تمرین ①: تابع f را به صورت $f(x) = \{ (2, 4), (1, 2), (0, 3), (-3, 4) \}$ مفروض است. نمایش زیر مرتب هر یک از در ابعاد زیر را مشخص کنید.

$${}^3 P(f(x) - 2) =$$

$$-2 P(f(x) + 1) =$$

$$P(2x - 1) =$$

$$-P(x + 1) =$$

$$2 P(3x) + 1 =$$

$$-2 P\left(\frac{1}{3}x\right) - 1 =$$

$$\frac{1}{3} P(2x - 5) + 4 =$$

تمرین ②: دامنه و برد تابع $f(x)$ را در صورت $D_f = (-1, 4]$ و $R_f = [-2, 3)$ مفروض است.

دامنه و برد تابع $g(x) = f\left(\frac{1}{3}x - 1\right) + 2$ را بنویسید.

www.my-dars.ir

تمرین ③: دامنه تابع f بازه $[-2, 4]$ است. دامنه تابع $f(-2x+1)$ کدام است؟

$$14 \quad \left(-\frac{5}{2}, 1\right]$$

$$13 \quad \left(-\frac{3}{2}, \frac{3}{2}\right]$$

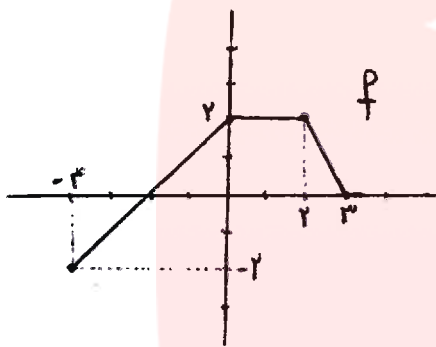
$$12 \quad [-9, 5]$$

$$11 \quad [-3, 0]$$

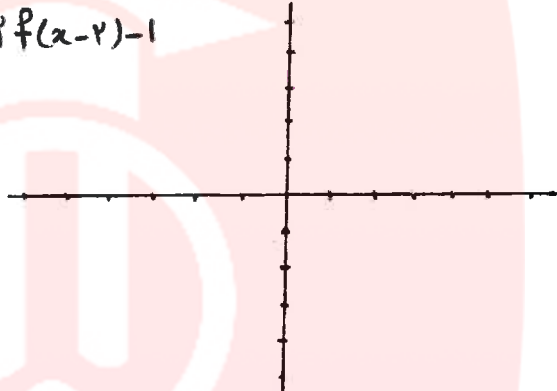
تمرین ④: نقطه $(-1, 2)$ روی نمودار f است. نقاط متناظر آن روی نمودار $f(x) + 3$ کدام است؟

- ۱) $(-4, 5)$ ۲) $(-1, 0)$ ۳) $(0, 5)$ ۴) $(-4, 18)$

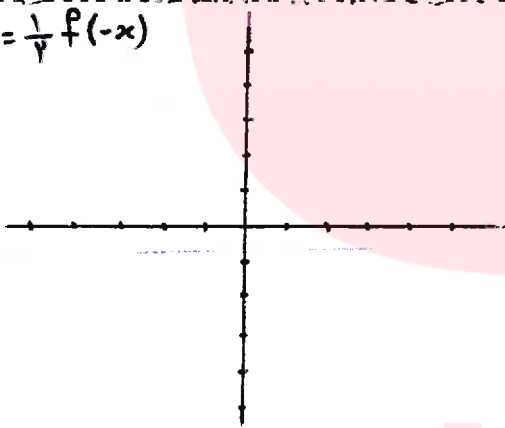
تمرین ⑤: نمودار تابع f شامل زیر صفر من است. حرکت از نمودار f منتهی شد. راسم کنید.

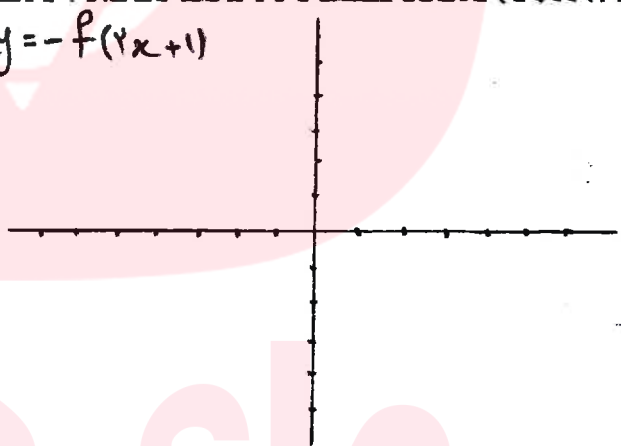
$$y = 2f(x-2) - 1$$

$$y = \frac{1}{3}f(-x)$$

$$y = -f(2x+1)$$

تمرین ⑥: اگر راس $f(x) = y$ در نقطه $A(2, -2)$ باشد، راس $y = \frac{1}{3}f(1-x)$ کدام است؟

(اصل منبر)

- ۱) $(-1, -5)$ ۲) $(-1, -3)$ ۳) $(1, -5)$ ۴) $(1, -3)$

تمرین ⑦: اگر دامنه تابع f برابر $[-2, 3]$ باشد، دامنه تابع $y = 3f(1-\frac{x}{3})$ شامل چند عدد طبیعی است؟

(آب قلجی)

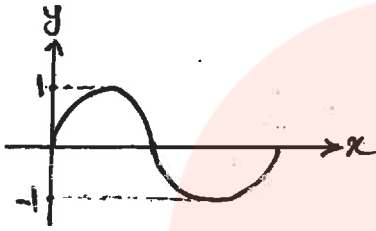
۴۲۴

۳۲۳

۲۲۲

۵۲۱

تمرین ۸) د آنه مندرار تابع $y = f(x)$ ، صورت زیره باشه بر تابع $f(\frac{x}{p}) = 1 + 3y$ کدوم است؟ (ایه طبعی)

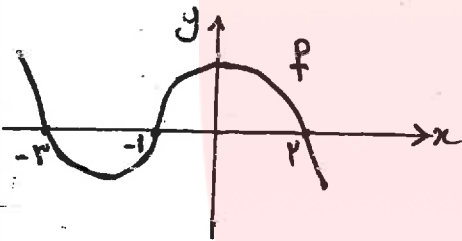
۱) $[-2, 2]$

۲) $[2, 4]$

۳) $[-2, 0]$

۴) $[-2, 4]$

تمرین ۹) د مندرار تابع f ، شکل زیره است. مجموع ریشه‌های معادله $f(2x) = 0$ کدوم است؟ (ایه طبعی)

۱) صفر

۲) -2

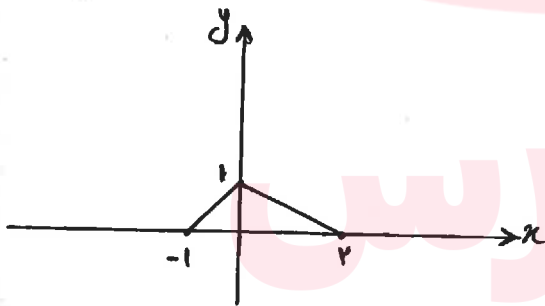
۳) -1

۴) -5

تمرین ۱۰) شکل قابل مربوطه مندرار تابع $y = f(x)$ است. مساحت محدوده مندرار تابع $y = 2f(\frac{x}{p})$

(محدوده)

محدوده ما کدوم است؟

۱) 1

۲) 3

۳) 2

۴) 9

بازگشت، تنظیلات کارخانه!! سینه پیرا کورت $f(x)$ از رویه $f(x)$ تغییر یافته $\Rightarrow$

تمرین ۱۱) د آنه رانه تابع $y = f(\frac{x}{p})$ ، صورت $[-2, 4]$ باشه رانه تابع $f(x)$ کدوم است؟

۱) $[-5, 7]$

۲) $[-5, 8]$

۳) $[-1, 2]$

۴) $[-2, 4]$

تمرین ۱۲) دانه برد تابع $y = -3f(x+2)$ صورت بازه $(4, 0]$ باشد برد تابع $f(x)$ کدام است؟

- ۱) $[-18, 0]$ ۲) $[-2, 0]$ ۳) $(0, 2]$ ۴) $[-2, 0]$

تمرین ۱۳) دانه برد تابع $y = 2f(-x+1) + 5$ صورت بازه $(-1, 4)$ باشد برد $f(x)$ کدام است؟

- ۱) $(8, 18)$ ۲) $(-\frac{1}{2}, -3)$ ۳) $(\frac{1}{2}, -4)$ ۴) $(3, 13)$

تمرین ۱۴) دانه ران تابع $y = f(\frac{x}{3} - 3)$ بازه $[18, 45]$ باشد ران تابع $y = f(\frac{1}{3}x + 1)$ کدام است؟

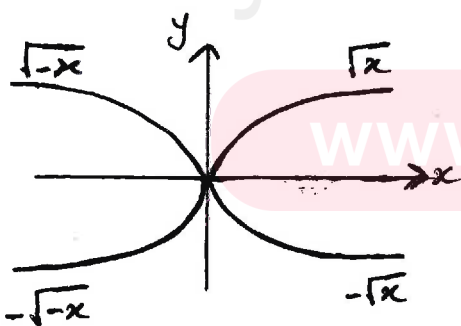
(آب قلیجی)

- ۱) $[2, 11]$
۲) $[4, 22]$
۳) $[1, \frac{11}{3}]$
۴) $[2, \frac{11}{3}]$

نکته: دانه تابع $f(x)$ اگر

- نسبت تابع بیاید $-f(x)$ ← نذرار نسبت به محور x متقینه شود.
- نسبت x بیاید $f(-x)$ ← نذرار نسبت به محور y متقینه شود.
- هم نسبت تابع و هم نسبت x بیاید $-f(-x)$ ← نسبت به مبدأ مختصات متقینه شود.

گروه آموزشی عصر

$-f(x)$ ← برد تغییر کند (رانه ثابت)
 $f(-x)$ ← رانه تغییر کند (بدر ثابت)
 $-f(-x)$ ← رانه و برد تغییر کند

تمرین ۱۵، نمودار تابع $y = x^2 + 3$ را ابتدا نسبت به x و بعد نسبت به y رسم کنید و در آخر

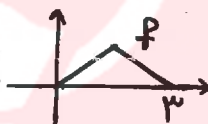
نسبت محور y و محور x را مقیسه کنید و نتیجه حاصل کدام است؟

$y = (-x-1)^2 + 3$ (۴) $y = -(x-1)^2 + 3$ (۳) $y = (-x+1)^2 + 3$ (۲) $y = -(x+1)^2 + 3$ (۱)

تمرین ۱۶، نمودار تابع $y = (x-2)^2$ را ابتدا نسبت به محور x و مقیسه کنید و نسبت به y رسم کنید و در آخر

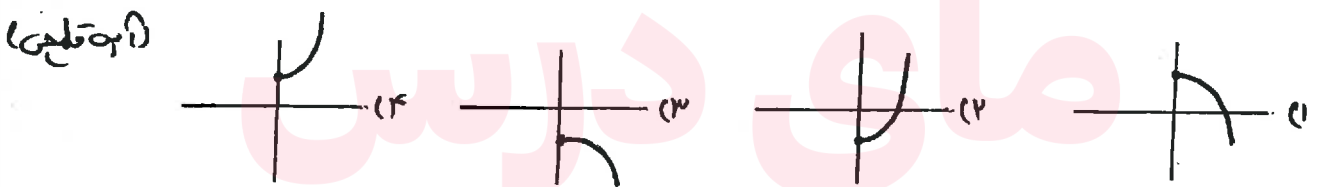
نتیجه آن را با $g(x)$ مقایسه کنید و نتیجه حاصل (۱) کدام است؟

-4 (۱) -14 (۲) 34 (۳) 14 (۴)

تمرین ۱۷، اگر نمودار f به شکل باشد، نمودار تابع $y = -f(-x)$ در کدام ناحیه دستگاه مختصات

قرار دارد؟ اول (۱) دوم (۲) سوم (۳) چهارم (۴) (آبجکتیو)

تمرین ۱۸، اگر نمودار تابع $y = 1 - f(x)$ به شکل باشد، نمودار $y = f(x)$ در کدام ناحیه است؟

تمرین ۱۹، در تابع نمودار تابع $f(x) = \sqrt{x}$ ، نسبت به محور x و مقیسه کنید و نسبت به y رسم کنید و در آخر

نسبت انتقال در (صوم) نمودار حاصل، نسبت به محور x و y را با کدام طول مقیسه کنید؟

-2 (۱) $1/5$ (۲) $1/3$ (۳) $5/2$ (۴)   (مراکز تصدیق خارج ۹۷)

تمرین (۲۵) ابتدا قرینه‌ی نمودار تابع $f(x) = (x-1)^2$ را نسبت به مبدأ مختصات رسم کرده سپس منحنی حاصل را یک واحد سمت بالا منتقل می‌کنیم. نقاط تلاقی منحنی جدید با منحنی اصلی کدام است؟ (سراسری و امتحان خارج ۹۹)

۲، ۱

۱، ۲

۲، ۱

۱، ۲

تمرین (۲۶) نمودار تابع $f(x) = x^2 + 2x + 1$ را ابتدا یک واحد سمت چپ و سپس یک واحد سمت راست حرکت می‌دهیم و در هر مرحله هر نسبت به محور y ما قرینه می‌کنیم، نمودار حاصل خط $x = y = 4$ در دو نقطه مدبک را قطع می‌کند نام این دو نقطه کدام است؟

۱، ۱

۲، ۲

۳، ۳

۴، ۴

مای دارس

گروه آموزشی عصر

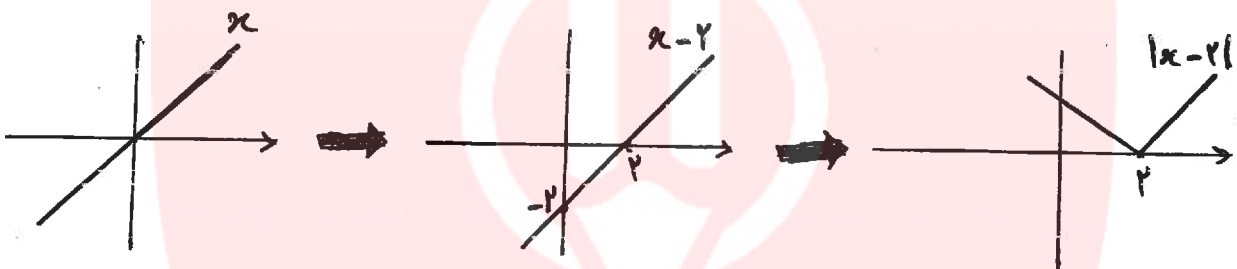
www.my-dars.ir

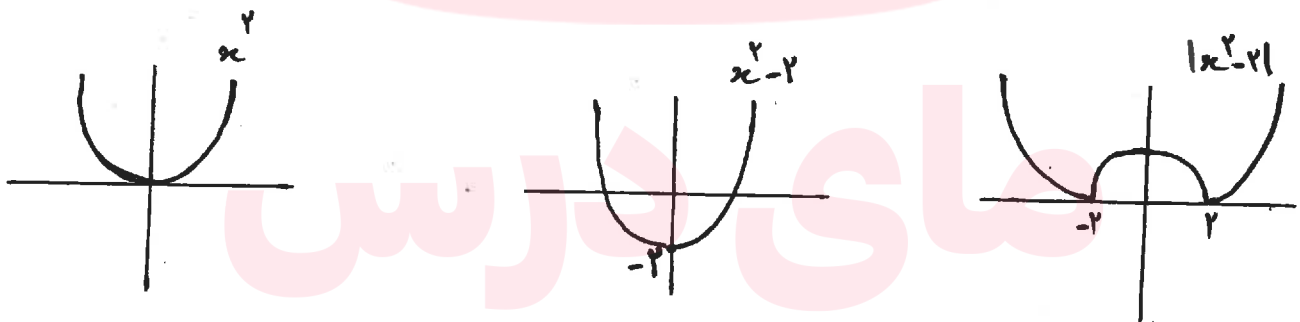
رسم نمودار ۱۴۱ :

۱) ابتدا نمودار تابع f را رسم می‌کنیم
 ۲) قسمت های f از نمودار f را که زیر محور x هستند را آنی می‌کنیم و تقریف آن‌ها را بالای محور x می‌رسم می‌کنیم.

مثال ۱: نمودار تابع $y = |x - 2|$ را رسم کنید.

مثال ۲: نمودار تابع $y = |x^2 - 2|$ را رسم کنید.

گروه آموزشی عصر

تذکره ۱: دامنه تابع $f \circ g$ ، $f \circ h$ با هم برابر است ولی در آنجا الزاماً برابر نیست.
 تذکره ۲: برد تابع $f \circ g$ هیچ وقت متغیر f نیست.

تمرین ۱ د نمودار حرکت از قدايع راه سه را رسم كنيد. سپس رابطه روبرو آنها را مشخص كنيد.

$$۱) y = |x^2 - ۱|$$

$$۲) y = |x^3 + ۱|$$

$$۳) y = |-x^2 - ۲|$$

$$۴) y = |۲x| + ۳$$

$$۵) y = |x^2 - ۲x|$$

$$۶) y = ||x - ۲| - ۱|$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

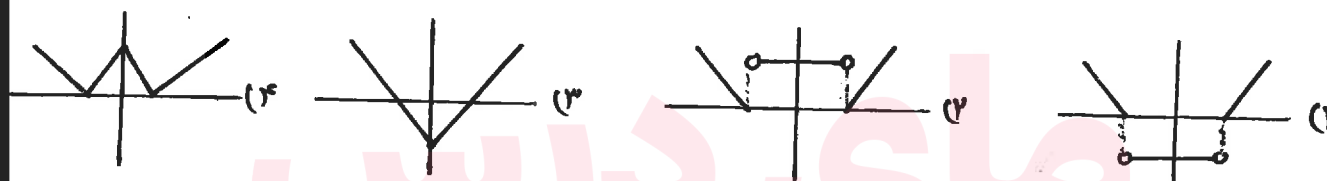
www.my-dars.ir

۷) $y = |x^2 - x - 2|$

۸) $y = |\cos x| \quad x \in [-\pi, \pi]$

۹) $y = -|x - 1|$

تقریب ۲) د منحنی نمایش تابع $f(x) = |x| - 2$ کدام است؟ (بر اساس کتاب ۹۷)

تقریب ۳) د خط معادلی $y = 2x$ و دراز تابع $y = |x^2 - 2|$ را، چند نقطه تقاطع می‌تواند؟ (۲ نقطه)

۴۰۴

۱۳ صفر

۲۰۲

۱۰۱

تمرین ۴) دو منحنی $y = 1x - 2$ را ۳ واحد به سمت چپ انتقال داده و در نتیجه شکل حاصل را نسبت به محور y تعین می‌کنیم و با ضرب ۲ انبساط عمودی می‌دهیم، نسبت قدیم ۳ را نسبت به ۲ واحد به محور x ما رسم می‌کنیم معادله منحنی جدید کدام است؟ (خط سبز)

$$y = -2x + 1$$

$$y = \frac{1}{2}x + 1$$

$$y = -2x - 1$$

$$y = -2x + 1$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

سرالات امتحان فغان

درستی یا نادرستی عبارت‌ها را مشخص کنید.

۹۸ (س)

الف: هر تابع با تابع $y = k f(x)$ همان برد تابع $f(x)$ است

مقدور ۹۸

۹۹ (س)

ب: دامنه تابع با تابع $y = k f(x)$ همان دامنه تابع $y = f(x)$ است.

هزار ۹۹ خارج

ج: دامنه تابع با تابع $y = -f\left(\frac{x}{k}\right)$ همان دامنه تابع $y = -k f(x)$ است.

۱۰۰) در جاس خالی عبارت مناسب قرار دهید.

الف: اگر برد تابع f برابر $[1, 4]$ باشد آنگاه برد تابع $y = 2 f(x)$ برابر با ..... است. هزار خارج ۹۹

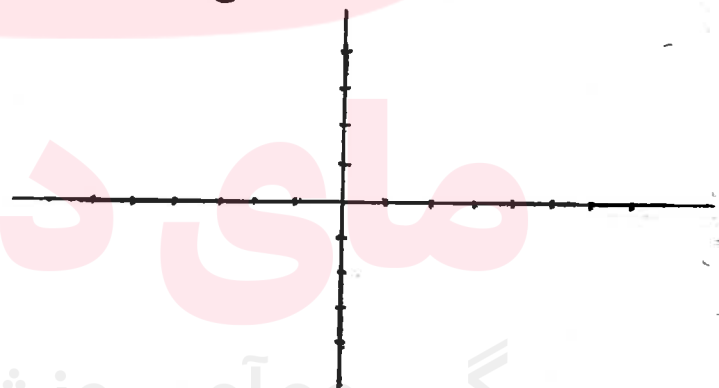
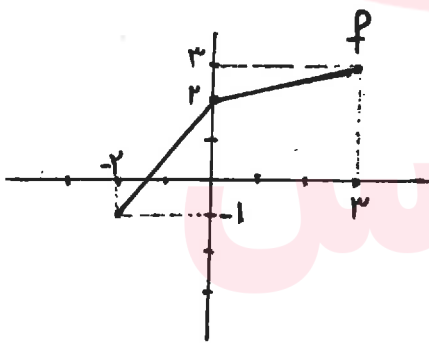
ب: دو قطعی $(-2, 4)$ و $(2, 4)$ در بردار تابع $y = f(x)$ باشد نقاط متناهی در بردار $f(x) = y$ برابر با

هزار ۱۴۰۲

..... است.

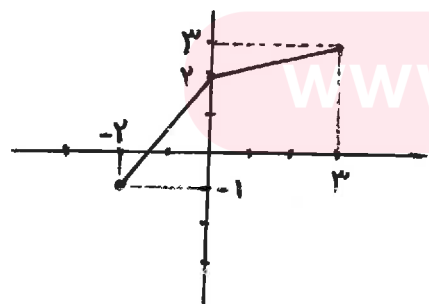
۹۷ (س)

۱۰۱) با استفاده از بردار تابع f بردار تابع $y = f\left(\frac{x}{2}\right) - 2$ را رسم کنید.

تیر ۹۸

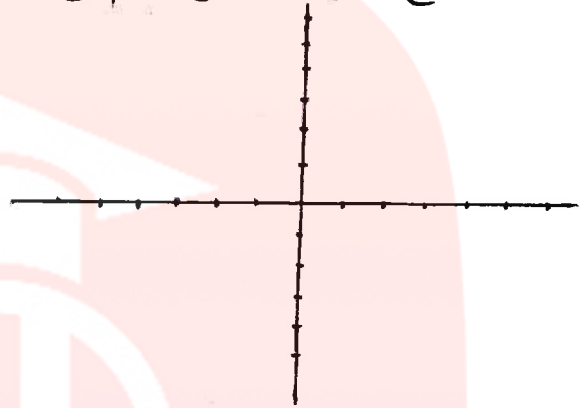
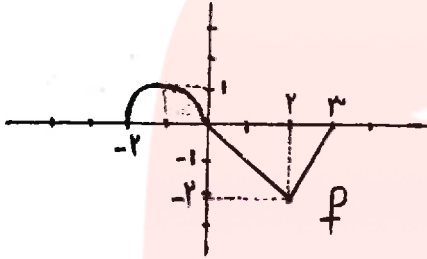
۱۰۲) با استفاده از بردار تابع f بردار تابع $y = f\left(\frac{x}{2}\right) - 1$ را رسم کنید.

تمرین ۹۹

۵) نمودار تابع $y = f(x)$ رسم شده است.

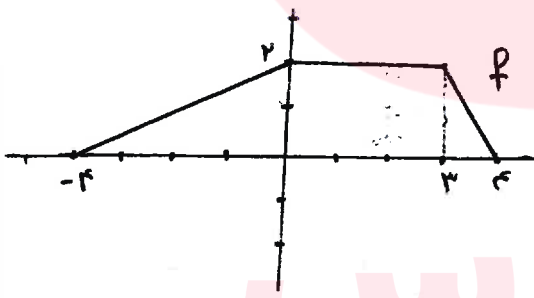
انفرد نمودار تابع $y = 2f(\frac{1}{3}x)$ را رسم کنید.

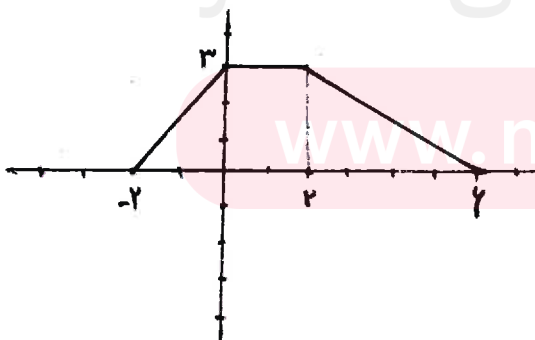
به راهنمای تابع $y = 2f(\frac{1}{3}x)$ را تعیین کنید.

تمرین ۹۸

۶) با استفاده از نمودار تابع $y = f(x)$ نمودار تابع $y = \frac{1}{4}f(4x)$ را رسم کنید.

۷) نمودار تابع $y = f(x)$ در شکل زیر رسم شده است. نمودار تابع $y = \frac{1}{3}f(2x)$ را رسم کنید. تمرین ۹۹

۹) مقدار تابع $y = f(x)$ رسم شده است با استفاده از این مقدار $y = -2f(\frac{1}{2}x)$ را رسم کنید. سختی ۹۸

۱۰) با توجه به مقدار تابع $y = f(x)$ مقدار تابع $y = f(-x) + 2$ را رسم کنید. مقدار ۱۴۰۰

۱۱) اگر دامنه تابع $y = f(x)$ برابر $[-1, 3]$ و بردار آن $[0, 2]$ باشد دامنه و بردار $f(\frac{x}{2})$ را بیابید. سختی ۱۴۰۱

۱۲) بردار تابع f بازه $[-3, 1]$ است. بردار تابع $y = -2f(\frac{1}{2}x - 1) + 3$ کدام است؟ مقدار ۱۴۰۱

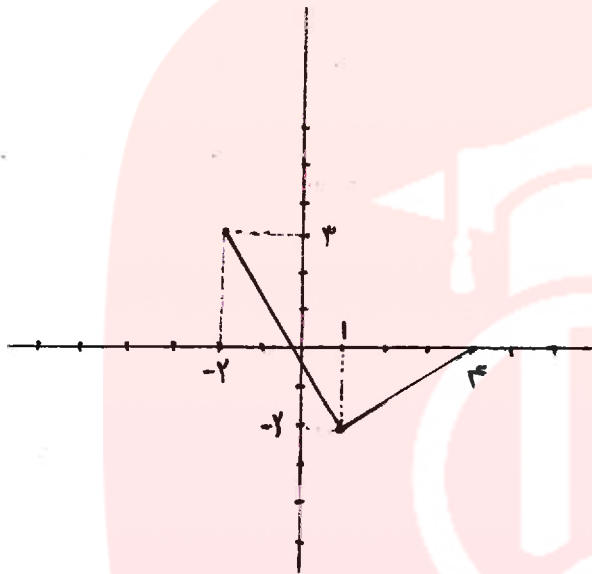
$[-1, 2]$ الف

$[1, 9]$ ب

$[-2, 0]$ ج

$[-8, 0]$ د

شهریور ۱۴۰۱

۱۲) نمودار تابع f به صورت زیر است.اعتدال نمودار تابع $f(x) = 2f(x-1)$ و رسم کنید.دو دامنه تابع f را بدست آورید.۱۳) نمودار تابع $g(x) = 3x$ را ابتدا به واحد g رسم راست انتقال منبسط و سپس عرض تقاطع را دو برابر کنیم.

شهریور ۱۴۰۲

مناظره تابع جدید را بنویسید.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

۱۵) تابع وارون:

صفحه ۲۴ تا ۲۹ کتاب درسی

وارون کردن یک تابع یعنی این که جایی که عدد a دارد، جایی آن تابع را عوض کنیم.

① وارون از زوج مرتب ها: جایی که اول زوج را عوض کنیم.

مثال: وارون تابع $f = \{(1, 2), (3, 5), (5, 1)\}$ را بنویسید.

$$f^{-1} = \{(2, 1), (5, 3), (1, 5)\}$$

نکته: جهت از عوض کردن جایی a در f تبدیل f^{-1} داریم: $D_f = R_{f^{-1}}$ و $D_{f^{-1}} = R_f$

تمرین ①: تابع f و وارون آن را در سطره است a ، b را بنویسید.

$$f = \{(2, -4), (3, -2), (4, 4)\}$$

$$f^{-1} = \{(-4, 2), (a+b, 4), (-2, 3)\}$$

تمرین ②: تابع $f(x) = \{(1, 3), (2, 5), (4, -2)\}$ را در سطره است موارد خواسته شده را بنویسید.

$$f^{-1}(x) =$$

$$f \circ f^{-1} =$$

$$f^{-1} \circ f =$$

تمرین ۳) آید $f = \{(1, -1), (3, 4), (-2, 5)\}$ و $g = \{(4, 1), (2, 2), (-2, 4)\}$ دو تابع باشند تابع

$f \circ g^{-1}$ کدام است؟

- ۱) $\{(3, 4), (1, -1)\}$ ۲) $\{(4, 5)\}$ ۳) $\{(-2, 4)\}$ ۴) $\emptyset$

تمرین ۴) آید $f = \{(1, 2), (2, 5), (0, 3), (4, -1)\}$ و $g = \{(2, 3), (-1, 4), (4, 1), (3, 0)\}$

تابع $f^{-1} \circ g$ کدام است؟

(سراسری تجربی ۸۵)

- ۱) $\{(1, 3), (0, 0)\}$ ۲) $\{(2, 4), (3, 5)\}$ ۳) $\{(2, 0), (-1, 4)\}$ ۴) $\{(5, 3), (-1, 1)\}$

تمرین ۵) دو تابع $f = \{(1, 2), (2, 3), (4, 5), (3, 4)\}$ و $g = \{(2, 1), (3, 2), (5, 4)\}$

(سراسری ریاضی خارج ۹۰)

مفروضه اند تابع $f^{-1} \circ g^{-1}$ کدام است؟

- ۱) $\{(4, 4), (1, 1), (3, 4)\}$ ۲) $\{(5, 3), (5, 5), (4, 3)\}$

- ۳) $\{(4, 4), (1, 1), (4, 4)\}$ ۴) $\{(2, 2), (3, 3), (5, 5)\}$

تمرین ۶) دو تابع $f = \{(2, 5), (4, 3), (3, 7), (4, 1), (1, 9)\}$ و $g(x) = \frac{x}{x-1}$ مفروضه اند

(سراسری تجربی ۹۴)

آید $f^{-1}(g(2a)) = 4$ باشد a کدام است؟

- ۱) $\frac{1}{7}$ ۲) $\frac{3}{4}$ ۳) $\frac{3}{2}$ ۴) $\frac{5}{2}$

نتیجه جمع د وارون «ترکیب در تابع»

$$(f \circ g)^{-1} = g^{-1} \circ f^{-1}$$

$$(g \circ f)^{-1} = f^{-1} \circ g^{-1}$$

جاهای شش عوض میشه، هر دو معکوس میشن ←

تمرین ۷: دو تابع $f = \{(1, 2), (-2, 4), (3, 5)\}$ و $g = \{(3, 4), (4, 5), (2, 2)\}$ سفارش اند

هر یک موارد خواسته شده را بنویسید.

$$(f \circ g)^{-1} =$$

$$(g \circ f)^{-1} =$$

$$f \circ g^{-1} - g =$$

$$\frac{(f \circ g)^{-1}}{g} =$$

تمرین ۸: اگر $f = \{(1, 2), (2, 5), (3, 4), (4, 2)\}$ و $g = \{(2, 3), (4, 2), (5, 2), (3, 1)\}$ باشند

(در این سوال ریاضی ۹۸)

تابع $\frac{g}{g \circ f^{-1}}$ کدام است؟

$$\{(4, 2), (3, 5)\} \text{ ا}$$

$$\{(4, 2), (5, 2)\} \text{ ب}$$

$$\{(3, 5), (2, 4)\} \text{ ج}$$

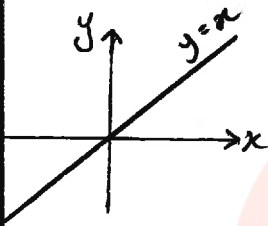
$$\{(5, 2), (2, 4)\} \text{ د}$$

مدرس: مهدی سپهوند

فصل اول: تابع

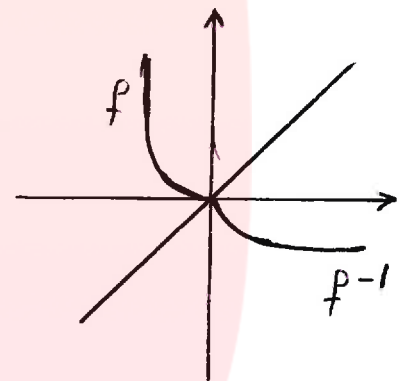
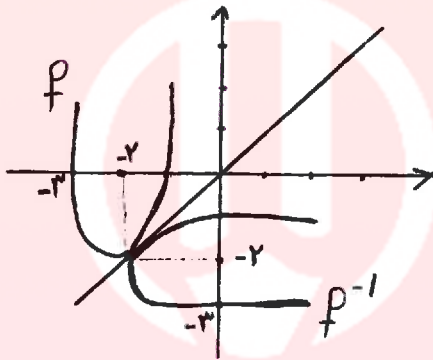
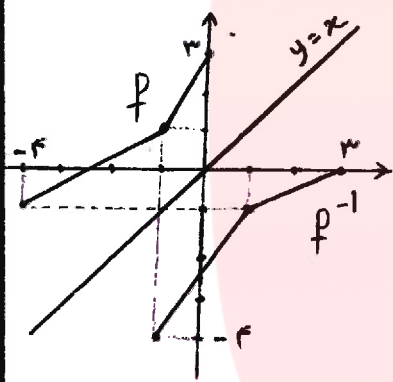
دوازدهم تجربی

۵) وارون در نمودارها:

برای رسم وارون یک نمودار ← قرینش کن، انبساط به $y=x$ رسم کن.

مثال در هر مورد نمودار f و f^{-1} رسم شده است.

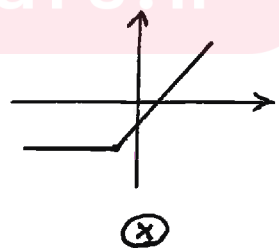
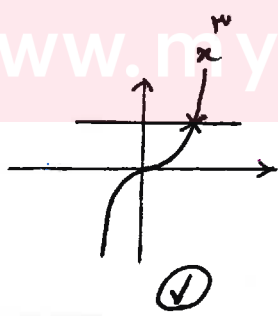
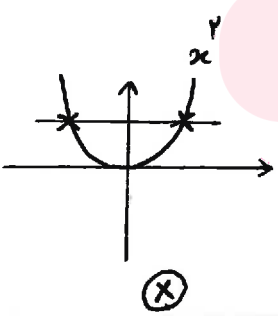
یادآوری ۱: فقط تابعی وارون پذیر است که یک به یک باشد.

یادآوری ۲: یک به یک بودن یعنی این که ← در زوج مرتب ما ← مؤلفه دوم نگذاریم نه اشتباه باشیم
 در نمودار ← هر خط موازی محور x یا y تا در یک نقطه نمودار را قطع کند.

* تابع $f = \{(1, 1), (2, 3), (3, 1), (4, 2), (5, 4)\}$ یک به یک نیست چون مؤلفه دوم نگذاریم دارم

* تابع $f = \{(1, 2), (2, 4), (3, 5), (4, 1), (5, 3)\}$ یک به یک است. وقت کنی ← $f = \{(1, 2), (2, 4), (3, 5), (4, 1), (5, 3)\}$

* نمودارهای زیر وقت کنی

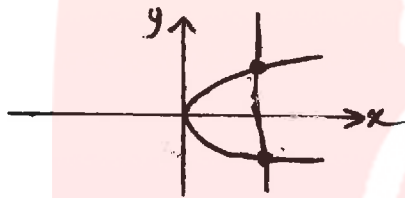
www.nay-dars.ir

یادآورس ۲: تابع بودن یعنی این که ← در زوج مرتب ما، مولف اول نگذاریم نداشته باشیم.
 ← در نمودار، هر خط موازی محورین ما نهایتاً در یک نقطه نمودار را قطع کند

(۲ از این هر دو در نقطه یک خودمون داشته باشیم)

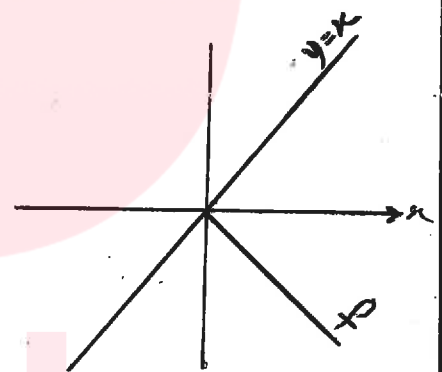
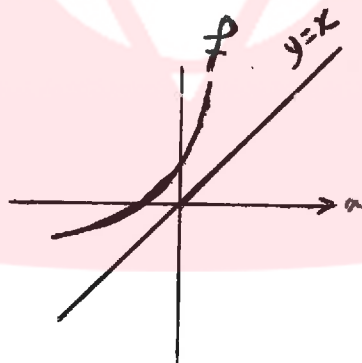
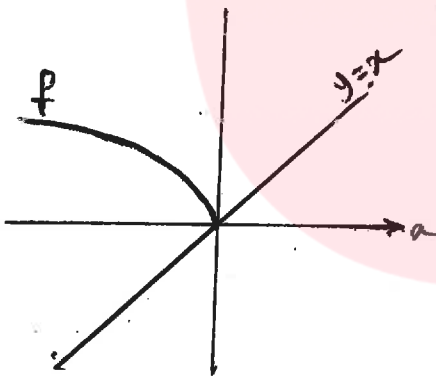
$$f = \{(1, 3), (1, 4), (2, 8)\}$$

مثلاً رابطه رو بر تابع نیست چون مولف اول نگذاریم

معنی نمودار مقابل نیز تابع نیست ←

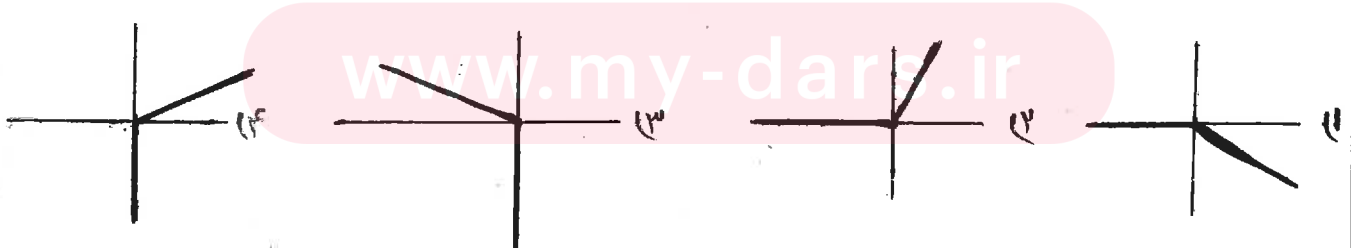
تمرین ۱: نمودار وارون حرکت از تابع زیر را رسم کنید.

تمرین ۲: معنی ثابت معلوم تابع $y = 2x + |2x|$ کدام است؟ (سازش ریاضی ۷۰)

گروه آموزشی عصر

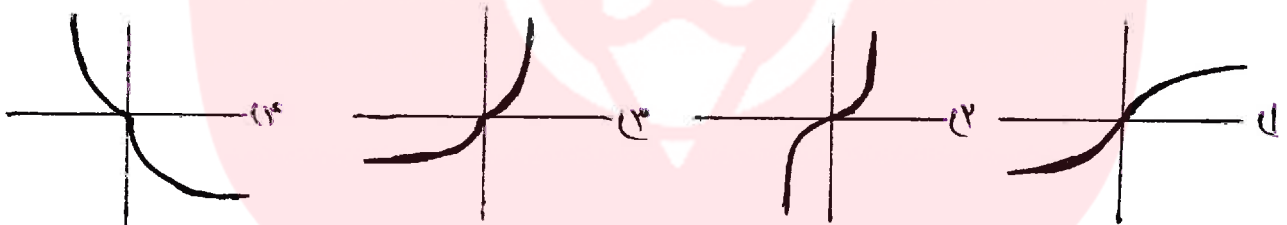
www.my-dary.ir

تمرین ۳: آنگاه $f(x) = x|x|$ باشد (فقط نمودار تابع $y = f^{-1}(x)$ کدام است؟) (سازش تعیین ۹۵)

تمرین ۴: تابعی متناهی تابع وارون $f(x) = \begin{cases} \sqrt{x} & x \geq 0 \\ -x^2 & x < 0 \end{cases}$ کدام است؟

تمرین ۵: نمودار تابع $y = 1 - \sqrt{x}$ وارون نمودار از چند نقطه قطع می‌کند؟

۲ (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) بی‌نهایت (۴) هیچ (۵)

مای داریس
گروه آموزشی عصر

تمرین ۶: تابع وارون کدام تابع زیر صحیح است؟

۱) $|x|$ ۲) x^3 ۳) $\sqrt[3]{x}$ ۴) $|x| - 2x$ ۵) $|x| - 2x$

③ وارون یک نقطه: $f(x) = 5 \rightarrow f(5) = 2$ $f(a) = b \rightarrow f^{-1}(b) = a$

مثلاً اگر نقطه‌ای (۱، ۲) عضو f باشد $\leftarrow$ (۲، ۱) عضو f^{-1} است.

$$\begin{cases} D_f = R_{f^{-1}} \\ D_{f^{-1}} = R_f \end{cases}$$

نکته: دامنه f با برد f^{-1} برابر است و بالعکس $\leftarrow$

تمرین ۱: تابع $f = \{(2, -1), (3, 4), (4, -2), (5, 0)\}$ داده شده است. حاصل عبارت‌های

$$f(4) + 3f(2) =$$

$$f^{-1}(-1) - f(3) =$$

زیر را حساب کنید.

تمرین ۲: اگر $f = \{(2, -1), (0, 1), (1, 2), (1, -5)\}$ باشد $\frac{f}{f^{-1}}$ شامل چند زوج مرتب است؟

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

تمرین ۳: تابع $f(x) = \frac{5x}{x^2 - 3x}$ داده شده است. برد تابع f^{-1} کدام است؟

۱) $\{0, 3\}$ ۲) $\mathbb{R}$ ۳) $\mathbb{R} - \{0, 3\}$ ۴) $[-5, 0)$

④ وارون یک تابع :

برای پیدا کردن وارون یک تابع باید x و y را در آن جایگزین کنیم و آن را تغییر دهیم.

$$\begin{aligned} x &\rightarrow y & \sqrt{\quad} &\rightarrow (\quad)^2 \\ + &\rightarrow - & \sqrt[3]{\quad} &\rightarrow (\quad)^3 \end{aligned}$$

مثال ۱: وارون تابع $f(x) = 3x + 4$ را پیدا کنید.

$$\begin{aligned} \text{مثال ۱: } f(x) = 3x + 4 &\xrightarrow{\text{جای } x \text{ و } y \text{ را عوض می‌کنیم}} x = 3y + 4 \rightarrow x - 4 = 3y \rightarrow \frac{x - 4}{3} = y \end{aligned}$$

$$f^{-1}(x) = \frac{x - 4}{3}$$

مثال ۲: وارون تابع $f(x) = \sqrt{x-1} + 3$ و همچنین دامنه و بردار $f(x)$ را مشخص کنید.

$$D_f \Rightarrow x - 1 \geq 0 \rightarrow x \geq 1 \text{ mm} \rightarrow R_{f^{-1}} = x \geq 1$$

$$R_f \Rightarrow x \geq 3 \text{ mm} \rightarrow D_{f^{-1}} = x \geq 3$$

$$\text{مثال ۲: } f(x) = \sqrt{x-1} + 3 \rightarrow x = \sqrt{y-1} + 3 \rightarrow x - 3 = \sqrt{y-1}$$

$$\xrightarrow{\text{توان ۲}} (x - 3)^2 = y - 1 \rightarrow x^2 - 6x + 9 = y - 1 \rightarrow y = x^2 - 6x + 10$$

$$f^{-1}(x) = x^2 - 6x + 10 \quad | \quad f^{-1}(x) = (x - 3)^2 + 1$$

تمرین ۱: فایده وارون حرکت از رابطه های زیر را بدست آورید.

$$f(x) = 3x + 2$$

$$g(x) = \frac{1}{2}x + 3$$

$$h(x) = \frac{5x + 2}{3}$$

$$k(x) = 3 - \sqrt{x + 2}$$

$$o(x) = -1 - \sqrt{4x + 2}$$

$$m(x) = \frac{2}{2 + x}$$

$$n(x) = \frac{2x - 4}{x + 1}$$

تمرین ۲: چگونه تابع $f(x) = \sqrt{x+3}$ کسوم است؟

$$f^{-1}(x) = x^2 - 3, x \geq 0 \quad (۲)$$

$$f^{-1}(x) = x^2 - 3, x \geq -3 \quad (۱)$$

$$f^{-1}(x) = x^2 + 3, x \geq -3 \quad (۴)$$

$$f^{-1}(x) = x^2 + 3, x \geq 0 \quad (۳)$$

روش دوم: جایگزینی

تمرین ۳: وارون تابع $f(x) = 2x + 4$ بازه $[-1, 3]$ کسوم است؟

$$f^{-1}(x) = \frac{x-4}{2}, -1 \leq x \leq 3 \quad (۲)$$

$$f^{-1}(x) = \frac{x+4}{2}, -1 \leq x \leq 3 \quad (۱)$$

$$f^{-1}(x) = \frac{x+4}{2}, 2 \leq x \leq 10 \quad (۴)$$

$$f^{-1}(x) = \frac{x-2}{2}, 2 \leq x \leq 10 \quad (۳)$$

روش دوم: جایگزینی

تمرین ۴: ضابطه وارون تابع $y = 2 - \sqrt{x-1}$ کسوم است؟ (سراسر تجربی ۹۲)

$$y = -x^2 - 4x + 5, x \leq 2 \quad (۲)$$

$$y = x^2 - 4x + 5, x \leq 2 \quad (۱)$$

$$y = -x^2 + 4x - 5, x > 1 \quad (۴)$$

$$y = x^2 - 4x + 5, x > 1 \quad (۳)$$

تلفظ ترکیب f و f^{-1} :

$$f \circ f^{-1} = x$$

$$f^{-1} \circ f = x$$

ترکیب یک تابع و وارون آن همواره برابر x استوار. (تابع همانی)
از این موضوع برای اثبات استفاده می‌کنیم.

مثال: نشان دهید که تابع $f(x) = 3x + 2$ و $g(x) = \frac{x-2}{3}$ وارون هم‌بندند.

$$f \circ g = f(g(x)) = 3\left(\frac{x-2}{3}\right) + 2 = x - 2 + 2 = x$$

$$g \circ f = g(f(x)) = \frac{(3x+2)-2}{3} = \frac{3x}{3} = x$$

تمرین ۱: در سوالات زیر نشان دهید که تابع f و g وارون هم‌بندند.

$$f(x) = 2x + 4$$

$$g(x) = \frac{1}{4}(x-4)$$

$$f(x) = \sqrt[3]{3x+2}$$

$$g(x) = \frac{1}{3}(x^3-2)$$

$$f(x) = -2 + \sqrt{x+1}$$

$$g(x) = (x+2)^2 - 1$$

تمرین ۲: اگر $f(x) = -2 + \sqrt{x+1}$ و $f(g(x)) = x$ باشد، آنگاه ضابطه تابع $g(x)$ را بیابید.

تمرین ۳: اگر $f(x) = \sqrt{x+1}$ و $f(g(x)) = x$ باشد، ضابطه تابع $g(x)$ کدام است؟

$$\frac{1}{4}(x-1)^2, x \geq 1 \quad (2)$$

$$\frac{1}{4}(x-1)^2, x \geq 0 \quad (1)$$

$$\frac{1}{4}(x+1)^2, x \geq 0 \quad (4)$$

$$\frac{1}{4}(x+1)^2, x \geq 1 \quad (3)$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

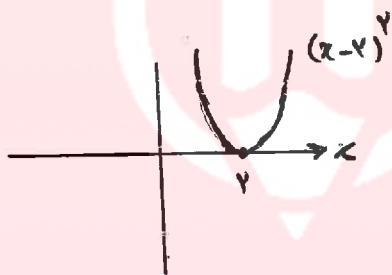
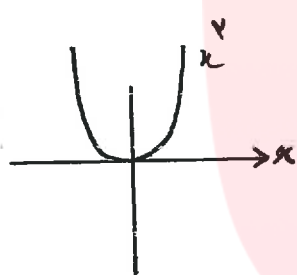
www.my-dars.ir

محدود کردن دامنه تابع:

ما در این فصل یک تابع یک به یک نیست و وارون پذیریم نسبت به y با محدود کردن دامنه آن متوانیم یک تابع یک به یک و وارون پذیر بسازیم.

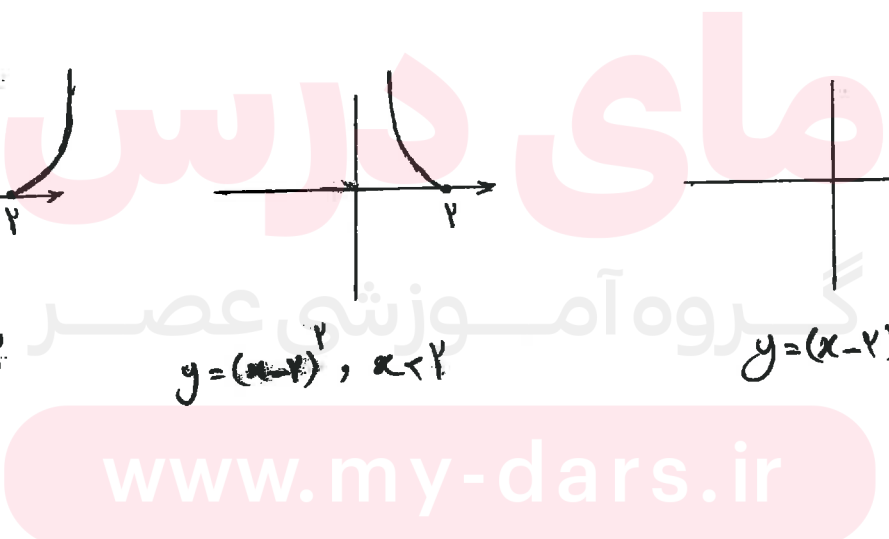
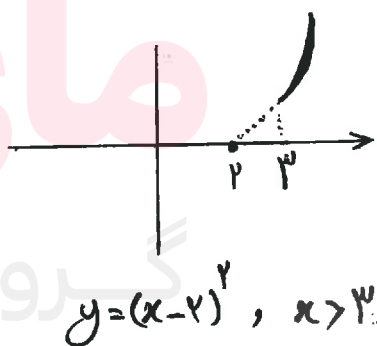
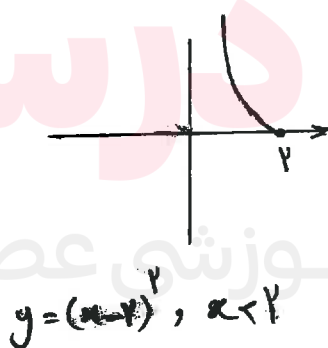
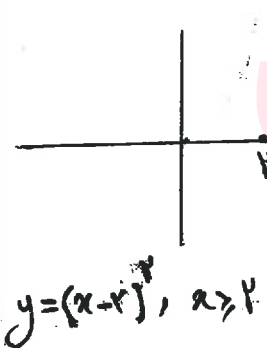
محدود کردن دامنه یعنی این که $\leftarrow$ تقعا قسمتی از دامنه تابع را در نظر بگیریم.

مثال: با محدود کردن دامنه تابع غیر یک به یک $y = (x-2)^2$ و تابع یک به یک می‌توانیم وارون کنیم.

مثال: ابتدا تابع وارون می‌کنیم

می‌بینیم که این تابع در $\mathbb{R}$ یک به یک نیست ولی می‌توانیم دامنه آن را محدود کرده و تابعی یک به یک بسازیم.

تمرین ۱: تابع زیر عند یک یک هستند یا محدود در آن دامنه (با تابعی یک یک بسازید). (دامنه بهر ورسم)

$$y = |x-1|$$

$$y = |x-1| + 3$$

$$y = -(x+1)^2 + 4$$

$$y = x^2 - 4x$$

$$y = x^2 - 4x - 8$$

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

تمرین ۲: اگر تابع $y = x^2 - 2x + 3$ در بازه $(-\infty, \alpha]$ وارون تغییر باشد حد اکثر مقدار α را بیابانید.

تمرین ۳: اگر تابع $y = |x+2| - 1$ در بازه $(\alpha, +\infty)$ یک یک باشد حداقل مقدار α را بیابانید.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

سوالهای امتحان نهایی

① درستی یا نادرستی هر یک از عبارات زیر را مشخص کنید.

الف: دو تابع $f(x) = -\frac{2x+2}{4}$ و $g(x) = -\frac{7}{4}x - 3$ وارون یکدیگرند.

خرداد ۹۸

ب: دو تابع باضابطه $f(x) = x^3$ و $g(x) = \sqrt[3]{x}$ وارون یکدیگرند.

شهریور ۱۴۰۰

② در جایی خالی عبارت مناسب قرار دهید.

الف: اگر $f = \{(2,3), (3,5)\}$ باشد حاصل $f^{-1}(3)$ برابر ..... است.

خرداد ۱۴۰۱

ب: ضابطه وارون تابع $y = x^3$ برابر ..... است.

شهریور ۱۴۰۱

پ: اگر $y = 3 + \sqrt{2x-1}$ باشد مقدار $(f \circ f^{-1})(5)$ برابر با ..... است.

خرداد ۱۴۰۲

ت: اگر $f(x) = 2x^2 - 1$ باشد حاصل $f^{-1}(15)$ برابر ..... است.

دی ۱۴۰۱

③ ضابطه وارون هر یک از توابع زیر را درست آورید.

دی ۹۹ $g(x) = -5 - \sqrt{3x+1}$

شهریور ۹۹ $f(x) = \frac{7}{4}x - 3$

خرداد ۹۹ خارج $y = \sqrt{x+2}$

④ در هر صورت نشان دهید که در تابع داده شده وارون یکدیگرند.

رس ۹۸ $f(x) = 2x - 4$ $g(x) = \frac{x+4}{3}$

خرداد ۹۹ خارج $f(x) = \frac{-8x+3}{2}$ $g(x) = \frac{2-2x}{8}$

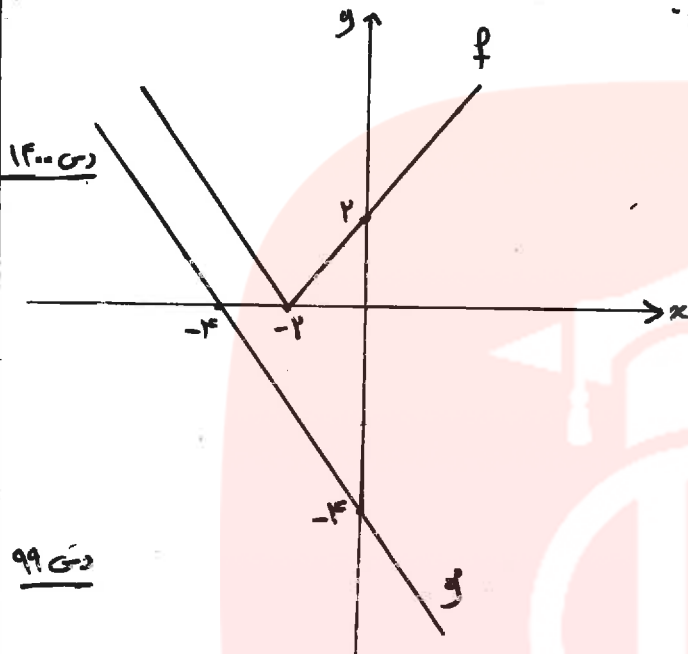
خرداد ۱۴۰۱ خارج $f(x) = \frac{-7}{2}x - 3$ $g(x) = -\frac{2x+2}{7}$

⑤ با محور کردن دامنه تابع $y = x^2 - 5$ و تابع وارون نیزه بسازید. دامنه تابع جدید را بنویسید. رس ۹۸

⑥ با محور کردن دامنه تابع $y = x^2 - 4x + 5$ تابع کبیته کبیته درست آورید. خرداد ۹۹ خارج

⑦ آنگاه $f(x) = \frac{1}{x} - 3$ ، $g(x) = x^2$ باشد مقدار $f^{-1}(g^{-1}(2))$ و $g^{-1}(f^{-1}(2))$ را بدست آورید. رس ۹۷

۸) با توجه به نمودار f و g به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف: مقدار f را در صورت وجود g دست آورید.

$$(f \circ g)(-2) =$$

$$(g \circ f)(-1) =$$

ب: مقدار $(f \circ g)$ را بدست آورید.

پ: با جدول کردن دامنه f ، بازه‌ای را مشخص کنید که تابع f یک به یک باشد.

دستی ۱۴۰۰

دستی ۹۹

دستی ۹۹

۹) اگر دامنه تابع $f(x) = 2x^3 + 4x^2 + 6x + 2$ برابر $(-2, 2]$ باشد، فاصله f در دامنه تابع وارون را بدست آورید. - شهریور ۱۴۰۲

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir